

Hallituksen esitys Tuomioistuinvirastoa koskevaksi lainsäädännöksi

Lausuntotiivistelmä

Mietintöjä ja lausuntoja 47/2018

Hallituksen esitys Tuomioistuinvirastoa koskevaksi lainsäädännöksi

Lausuntotiivistelmä

Oikeusministeriö

ISBN PDF: 978-952-259-724-3
Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö
Julkaisutuotanto

Helsinki 2018

Kuvailulehti

Julkaisija	Oikeusministeriö	4.1.2019	
Tekijät	Hallitussihteeri Jennimari Huovinen Erityisasiantuntija Anu Koivuluoma Tarkastaja Essi Suonvieri		
Julkaisun nimi	Hallituksen esitys Tuomioistuinvirastoa koskevaksi lainsäädännöksi Lausuntotiivistelmä		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Oikeusministeriön julkaisu 47/2018		
Diaari/hankenumero	OM 20/021/2017	Teema	Mietintöjä ja lausuntoja
ISBN PDF	978-952-259-724-3	ISSN PDF	1798-7105
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-724-3		
Sivumäärä	82	Kieli	suomi
Asiasanat	Tuomioistuinviraston perustaminen, tuomioistuinlaitos, tuomioistuimet, keskushallinto		
Tiivistelmä Oikeusministeriö pyysi 18.5.2018 lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi tuomioistuinviraston perustamista koskevaksi lainsäädännöksi (sittemmin hallituksen esitys Tuomioistuinvirastoa koskevaksi lainsäädännöksi HE 136/2018 vp). Lausuntoa pyydettiin yhteensä 89 eri taholta. Lausunnon toimitti 64 tahoa. Tämä lausuntotiivistelmä sisältää yhteenvedon asian valmistelusta sekä lausunnonantajien yleisistä ja yksityiskohtaisemmista arvioista.			
Kustantaja	Oikeusministeriö		
Julkaisun myynti/jakaja	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Presentationsblad

Utgivare	Justitieministeriet		4.1.2019
Författare	Jennimari Huovinen, regeringssekreterare Anu Koivuluoma, specialsakkunnig Essi Suonvieri, inspektör		
Publikationens titel	Regeringens proposition med förslag till lagstiftning om Domstolsverket Sammandrag av utlåtandena		
Publikationsseriens namn och nummer	Justitieministeriets publikation 47/2018		
Diarie- /projektnummer	OM 20/021/2017	Tema	Betänkanden och utlåtanden
ISBN PDF	978-952-259-724-3	ISSN PDF	1798-7105
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-724-3		
Sidantal	82	Språk	finska
Nyckelord	Inrättande av ett Domstolsverk, domstolsväsendet, domstolarna, centralförvaltning		
Referat Justitieministeriet begärde den 18 maj 2018 utlåtanden om utkastet till regeringens proposition med förslag till lagstiftning om inrättandet av en domstolsmyndighet (senare regeringens proposition med förslag till lagstiftning om Domstolsverket RP 136/2018 rd). Utlåtande begärdes av sammanlagt 89 olika instanser. Utlåtande gavs av 64 instanser. I detta sammandrag ingår en sammanfattning av ärendets beredning samt remissinstansernas allmänna och mer detaljerade bedömningar.			
Förläggare	Justitieministeriet		
Beställningar/ distribution	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Description sheet

Published by	Ministry of Justice		4.1.2019
Authors	Senior Specialist for Legislative Affairs Jennimari Huovinen Senior Specialist Anu Koivuluoma Administrative Officer Essi Suonvieri		
Title of publication	Government proposal for legislation on the Court Administration Office Summary of opinions		
Series and publication number	Publication of the Ministry of Justice 47/2018		
Register number	OM 20/021/2017	Subject	Memorandums and statements
ISBN PDF	978-952-259-724-3	ISSN PDF	1798-7105
Website address URN	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-724-3		
Pages	82	Language	Finnish
Keywords	establishment of the Court Administration Office, court system, courts, central administration		
Abstract On 18 May 2018, the Ministry of Justice sent out for comments a draft government proposal for legislation on the establishment of a court administration office (later: government proposal for legislation on the Court Administration Office, HE 136/2018 vp). The draft proposal was sent out for comments to 89 different stakeholders, of which 64 issued their opinion and comments on the proposal. This publication contains an overview of the preparation of the matter and a summary of the general and detailed opinions of the consulted stakeholders.			
Publisher	Ministry of Justice		
Publication sales/ Distributed by	Online version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Publication sales: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Sisältö

TIIVISTELMÄ	9
SAMMANDRAG	11
ABSTRACT	13
1 Johdanto	15
1.1 Asian valmistelun vaiheet.....	15
1.2 Tuomioistuinvirastotoimikunnan keskeiset ehdotukset ja lausunnot mietinnöstä	16
2 Yhteenveto lausunnoista	18
2.1 Lausuntopyyntö muutoksista tuomioistuinvirastotoimikunnan mietintöön	18
3 Yleiset arviot esityksestä	21
3.1 Virkaehtosopimuksiin sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttäminen oikeusministeriöllä	21
3.2 Muutos tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanoon.....	22
3.3 Muutos viraston johtokunnan nimeämismenettelyyn tuomioistuinten muuta henkilöstöä edustavan jäsenen osalta	23
3.4 Muutos viraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksiin	24
3.5 Tuomarivalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestäminen	25
3.6 Muut muutokset.....	26
3.7 Muut huomiot koskien hallituksen esitystä	26
4 Yksityiskohtaisemmat arviot esityksestä.....	29
4.1 Ministeriöt.....	29

4.1.1	Sisäministeriön poliisiosasto.....	29
4.1.2	Työ- ja elinkeinoministeriö	30
4.1.3	Valtiovarainministeriö	30
4.2	Laillisuusvalvojat	32
4.2.1	Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia.....	33
4.2.2	Oikeuskanslerinvirasto	34
4.3	Yleiset tuomioistuimet	35
4.3.1	Hovioikeudet.....	35
4.3.1.1	Helsingin hovioikeus	35
4.3.1.2	Itä-Suomen hovioikeus.....	36
4.3.1.3	Rovaniemen hovioikeus	37
4.3.1.4	Turun hovioikeus.....	37
4.3.1.5	Vaasan hovioikeus	38
4.3.2	Käräjäoikeudet.....	40
4.3.2.1	Espoon käräjäoikeus	40
4.3.2.2	Etelä-Pohjanmaan käräjäoikeus	40
4.3.2.3	Etelä-Savon käräjäoikeus	41
4.3.2.4	Helsingin käräjäoikeus	42
4.3.2.5	Keski-Pohjanmaan käräjäoikeus.....	42
4.3.2.6	Kymenlaakson käräjäoikeus	43
4.3.2.7	Pirkanmaan käräjäoikeus.....	43
4.3.2.8	Pohjanmaan käräjäoikeus.....	44
4.3.2.9	Pohjois-Karjalan käräjäoikeus.....	45
4.3.2.10	Pohjois-Savon käräjäoikeus.....	45
4.3.2.11	Päijät-Hämeen käräjäoikeus	47
4.3.2.12	Satakunnan käräjäoikeus.....	47
4.3.2.13	Tuusulan käräjäoikeus	48
4.3.2.14	Vantaan käräjäoikeus.....	48
4.3.2.15	Varsinais-Suomen käräjäoikeus.....	48
4.3.2.16	Ylivieska-Raahen käräjäoikeus	49
4.4	Hallinto-oikeudet	49
4.4.1	Korkein hallinto-oikeus	50
4.4.2	Helsingin hallinto-oikeus.....	52
4.4.3	Hämeenlinnan hallinto-oikeus	52
4.4.4	Itä-Suomen hallinto-oikeus	53
4.4.5	Pohjois-Suomen hallinto-oikeus	54

4.4.6	Turun hallinto-oikeus	54
4.4.7	Vaasan hallinto-oikeus	55
4.5	Erityistuomioistuimet	56
4.5.1	Markkinaoikeus.....	56
4.5.2	Vakuutusoikeus	56
4.6	Valtakunnansyyttäjänvirasto ja Valtakunnanvoudinvirasto.....	57
4.6.1	Valtakunnansyyttäjänvirasto.....	57
4.6.2	Valtakunnanvoudinvirasto	58
4.7	Oikeusapu- ja edunvalvontapiirit	59
4.8	Eräät muut virastot ja viranomaiset	60
4.8.1	Poliisihallitus.....	60
4.8.2	Tietosuojavaltuutetun toimisto	61
4.9	Oikeudenkäyntiavustajalautakunta, tuomarinkoulutuslautakunta ja tuomarinvalintalautakunta	62
4.9.1	Oikeudenkäyntiavustajalautakunta	62
4.9.2	Tuomarinkoulutuslautakunta	62
4.9.3	Tuomarinvalintalautakunta	63
4.10	Yliopistot.....	63
4.10.1	Itä-Suomen yliopisto.....	64
4.10.2	Lapin yliopisto, oikeustieteiden tiedekunta	64
4.10.3	Turun yliopisto, oikeustieteellinen tiedekunta	65
4.11	Ammattijärjestöt sekä henkilöstöä ja sidosryhmiä edustavat liitot.....	65
4.11.1	Suomen Asianajajaliitto ry	65
4.11.2	Suomen haastemiehet JHL ry	68
4.11.3	Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry.....	68
4.11.4	Suomen Lakimiesliitto ry.....	69
4.11.5	Oikeushallinnon henkilökunta OHK ry	70
4.11.6	Suomen syyttäjäyhdistys ry	72
4.11.7	Palkansaajajärjestö Pardia ry	73
4.11.8	Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL ry	73
4.11.9	ProUnioni ry.....	73
4.11.10	Suomen tuomariliitto ry.....	74

Liite 1. Lausuntopyyntö 77

Liite 2. Lausunnonantajat 79

TIIVISTELMÄ

Oikeusministeriö pyysi toukokuussa 2018 lausunnot luonnoksesta hallituksen esitykseksi tuomioistuinviraston perustamista koskevaksi lainsäädännöksi (sittemmin hallituksen esitys eduskunnalle Tuomioistuinvirastoa koskevaksi lainsäädännöksi HE 136/2018 vp). Luonnos pohjautui pitkälti oikeusministeriön aikaisemmin asettaman tuomioistuinviraston perustamista valmistelleen toimikunnan (tuomioistuinvirastotoimikunta) mietintöön (Mietintöjä ja lausuntoja 23/2017). Esitysluonnoksen jatkovalmistelu oli tehty oikeusministeriössä virkatyönä.

Lausunnonantajia pyydettiin ottamaan erityisesti kantaa niihin ehdotuksiin, jotka poikkesivat tuomioistuinvirastotoimikunnan mietinnössä esitetyistä ehdotuksista. Näitä olivat tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanoa ja nimeämismenettelyä, eräitä viraston tehtäviä, ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksia sekä tuomarivalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan asemaa koskevat ehdotukset. Lisäksi esitykseen on yhdistetty eräitä muita muutoksia, joihin myös pyydettiin ottamaan kantaa. Niistä 89 tahosta, joilta lausuntoa pyydettiin, 62 on toimittanut lausunnon. Lisäksi kaksi tahoa on toimittanut lausunnon itsenäisesti, joten lausunnonantajia on yhteensä 64.

Eniten huomiota ovat herättäneet kysymykset tuomioistuinten virkaehtosopimuksiin ja tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä sekä tuomioistuinviraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksista. Kumpaankin kysymykseen on tullut sekä kannattavia että vastustavia lausuntoja. Valtaosa lausunnonantajista on katsonut, että ehdotus toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä voidaan hyväksyä väliaikaisena ratkaisuna, jonka jälkeen toimivalta siirretään tuomioistuinvirastolle.

Lausunnonantajat ovat yleisesti ottaen suhtautuneet myönteisesti Suomen Asianajajaliiton edustajan jättämiseen pois tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanosta. Ulkopuolisten tahojen läsnäoloa johtokunnan päätöksenteossa ei ole katsottu perustelluksi, kun näitä tahoja voidaan kuulla myös muilla tavoin. Jotkin lausijat ovat kuitenkin katsoneet Asianajajaliiton edustuksen tuovan johtokuntaan tarvittavaa käyttäjänäkölmaa.

Suurin osa lausunnonantajista on suhtautunut myönteisesti muutokseen viraston johtokunnan nimeämismenettelyssä tuomioistuinten muuta henkilöstöä kuin tuomareita edustavan jäsenen osalta. Päällikkötuomareiden nimitysvaltaa on laajasti kannatettu. Ehdotuksen on katsottu poistavan intressiristiriitaongelmia, joita voisi liittyä henkilöstöjärjestöjen nimeämiin johtokunnan jäseniin.

Myös tuomioistuinviraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimukset ovat herättäneet keskustelua. Monet lausunnonantajista ovat katsoneet, että ylijohtajalta tulisi esitysluonnoksen mukaisesti edellyttää oikeustieteellistä tutkintoa, sillä se takaisi tarpeellisen tietämyksen oikeuslaitoksesta ja oikeusjärjestyksestä sekä tuomarin riippumattoman aseman sisäistämisestä. Toisaalta useat lausunnonantajat ovat vastustaneet ehdotusta ja katsovat, että ylijohtajan kelpoisuusvaatimukset tulisivat olla valtion virkamieslaissa (750/1994) säädetyllä tavalla avoimet.

Kaikki lausunnonantajat ovat kannattaneet tuomarinvalintalautakunnan ja tuomarin-koulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämistä ehdotetulla tavalla. Lausunnonantajilla ei ole ollut erityistä huomautettavaa esityksen muihin ehdotuksiin, jotka koskivat päällikkötuomarin oikeutta nimittää käräjänotaari ja asessori keskeytynyttä koulutusjaksoa vastaavaksi ajaksi sekä hallintojohtajan nimikkeen lisäämistä tuomioistuinlakiin.

SAMMANDRAG

Justitieministeriet begärde i maj 2018 utlåtanden om ett utkast till regeringens proposition med förslag till lagstiftning om inrättandet av en domstolsmyndighet (senare regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om Domstolsverket RP 136/2018 rd). Utkastet byggde i stor utsträckning på ett betänkande av justitieministeriets tidigare kommission som hade till uppgift att bereda inrättandet av en domstolsmyndighet (domstolsmyndighetskommissionen) (Betänkanden och utlåtanden 23/2017). Den fortsatta beredningen av utkastet till proposition hade gjorts som tjänsteuppdrag vid justitieministeriet.

Remissinstanserna ombads särskilt ta ställning till de förslag som avvek från dem som domstolsmyndighetskommissionen lagt fram i betänkandet. Förslagen gällde sammansättningen av och nomineringsförfarandet för Domstolsverkets direktion, vissa av verkets uppgifter, behörighetsvillkoren för överdirektören samt domarförslagsnämndens och domarutbildningsnämndens ställning. Dessutom har vissa andra ändringar tagits in i propositionen, och remissinstanserna ombads också ta ställning till dessa. Av de 89 remissinstanser som ombads ge utlåtande gav 62 utlåtande. Dessutom lämnade två instanser självständigt lämnat in utlåtande och antalet remissinstanser är därmed sammanlagt 64.

De frågor som väckte mest uppmärksamhet var bevarandet av justitieministeriets behörighet i samband med domstolarnas tjänstekollektivavtal och inrättande, indragning och flyttning av domstolstjänster samt behörighetsvillkoren för Domstolsverkets överdirektör. Bägge frågorna ledde till yttranden både för och emot förslaget. Majoriteten av remissinstanserna ansåg att förslaget kan godkännas som en tillfällig lösning var-efter behörigheten överförs till Domstolsverket.

Remissinstanserna var överlag positivt inställda till att Finlands Advokatförbund inte längre är företrädare i sammansättningen av Domstolsverkets direktion. Utomstående närvaro i direktionens beslutsfattande ansågs inte motiverad, eftersom dessa även kan höras på annat sätt. Vissa remissinstanser ansåg dock att Advokatförbundets företrädare tillför direktionen ett behövligt användarperspektiv.

De flesta remissinstanser var positivt inställda till ändringen i nomineringsförfarandet för verkets direktion i fråga om den ledamot som företräder annan personal än domarna vid domstolarna. Chefsdomarnas utnämningsrätt fick ett brett understöd. Förslaget ansågs eliminera de problem med intressekonflikter som kan hänga samman med direktionsledamöter som nomineras direkt av personalorganisationerna.

Även behörighetsvillkoren för Domstolsverkets överdirektör väckte diskussion. Flera remissinstanser ansåg att överdirektören i enlighet med utkastet till proposition ska

förutsättas ha en juridisk examen, eftersom den garanterar behövlig kännedom om rättsväsendet och rättsordningen samt anammande av domarens oberoende ställning. Å andra sidan motsatte sig flera remissinstanser förslaget och ansåg att behörighetsvillkoren för överdirektören ska vara öppna i enlighet med statstjänstemannalagen (750/1994).

Alla remissinstanser understödde organiseringen av domarförslagsnämndens och domarutbildningsnämndens sekreterartjänster på det föreslagna sättet. Remissinstanserna hade inte några särskilda påpekanden om propositionens övriga förslag, som gällde chefsdomarens rätt att utnämna tingsnotarier och assessorer för den tid som motsvarar ett avbrutet utbildningsprogram och infogandet av benämningen förvaltningsdirektör i domstolslagen

ABSTRACT

In May 2018, the Ministry of Justice sent out for comments a draft government proposal for legislation on the establishment of a court administration office (later: Government proposal to Parliament for legislation on the Court Administration Office, HE 136/2018 vp). The draft proposal is mainly based on a report of a committee appointed by the Ministry of Justice to prepare the establishment of a court administration office (Reports and statements 23/2017). The further preparation of the draft proposal was carried out by public officials of the Ministry of Justice as part of their regular duties.

The commentators were specifically requested to express their views on the proposals that deviated from those presented in the committee's earlier report. These proposals concerned the composition and appointment procedure for the management board of the court administration office, certain duties of the office, the required qualification for the director general of the office, and the status of the Judicial Appointments Board and the Judicial Training Board. Furthermore, the commentators were requested to express their opinions on certain other amendments incorporated into the proposal. The draft government proposal was sent out for comments to 89 different stakeholders, of which 62 submitted their comments. In addition, two actors submitted their comments independently, so the total number of commentators was 64.

The two questions that attracted the most attention dealt with the retention of authority at the Ministry of Justice for court personnel's public-service collective agreements and for the establishment, abolishment and transfer of posts at courts, and the required qualification for the director general of the court administration office. Both of these questions elicited both supportive and opposing comments. The majority of those consulted were of the opinion that the proposal on the retention of authority at the Ministry can be accepted as a temporary solution, but the authority should later be transferred to the court administration office.

In general, the proposal to exclude the Finnish Bar Association from the management board of the court administration office received a positive response from the commentators. The presence of external parties in the decision-making processes of the board was not considered justified, as these parties can also be consulted in other ways. Some of the commentators considered, however, that a representative of the Finnish Bar Association would represent the user perspective in the management board.

The majority of those consulted had a positive view on the proposed appointment procedure for the board member representing other court personnel than judges. The

proposal on chief judges' power to appoint the board members was widely supported. It was considered to eliminate the potential conflicts of interest that could arise if the board members were appointed by employee organisations.

The question of the required qualification for the director general of the court administration office also gave rise to a lot of discussion. Many commentators considered that the director general should, as proposed in the draft, have a master's degree in law, which would guarantee that the director had the necessary knowledge of the judicial and legal system and sufficient understanding of the independence of judges. On the other hand, many commentators opposed to this and considered that the director general should be required to have any suitable master's degree in the same manner as other directors under the State Civil Servants Act (750/1994).

All of those consulted supported the proposal concerning the reorganisation of the secretarial services of the Judicial Appointments Board and the Judicial Training Board. The commentators did not have any specific remarks on the other proposals, which concerned the chief judge's right to appoint a trainee district judge and an assistant judge for the period corresponding to a discontinued training period and adding the job title 'administrative director' to the Courts Act.

1 Johdanto

1.1 Asian valmistelun vaiheet

Oikeusministeriön johdolla laaditussa oikeudenhoidon uudistamisohjelmassa vuosille 2013–2025 (Mietintöjä ja lausuntoja 16/2013) todetaan pitkän aikavälin tavoitteeksi tuomioistuinviraston perustaminen huolehtimaan tuomioistuinhallinnosta. Oikeusministeriö käynnisti päätöksellään 30.4.2014 hankkeen tuomioistuinten keskushallinnon uudistamisen selvittämiseksi. Ensimmäisessä vaiheessa selvitysmiehet, oikeustieteen lisensiaatti *Pekka Nurmi* ja laamanni, oikeustieteen tohtori *Tatu Leppänen*, laativat arviomuistion tuomioistuinten keskushallinnon uudistamisesta. Selvitysmiehet ehdottivat tuomioistuinviraston perustamista (Selvityksiä ja ohjeita 2/2015).

Oikeusministeriö asetti 10.5.2016 toimikunnan valmistelemaan tuomioistuinviraston perustamista. Toimikunnan, joka otti nimekseen *tuomioistuinvirastotoimikunta*, määräaika päättyi 28.2.2017. Toimikunta ehdotti, että tuomioistuinlaitoksen toimintaedellytyksistä huolehtimista, tuomioistuinten toiminnan kehittämistä, suunnittelua ja tukemista varten perustettaisiin tuomioistuinvirasto (Mietintöjä ja lausuntoja 23/2017).

Toimikunnan mietinnön ja siitä saadun lausuntopalautteen perusteella oikeusministeriö asetti 25.1.2018 hankkeen huolehtimaan tuomioistuinviraston perustamisen edellyttämästä suunnittelusta, valmistelusta ja toimeenpanosta. Hanke jakautuu kahteen eri vaiheeseen. Näistä ensimmäisessä keskitytään tuomioistuinviraston perustamisen edellyttämään säädösvalmisteluun sekä oikeusministeriöstä tuomioistuinvirastolle siirtyvien tehtävien arviointiin ja oikeusministeriön organisaatiomuutoksen valmisteluun. Jos tuomioistuinviraston perustamisen edellyttämät lainsäädäntömuutokset hyväksytään, hankkeen toisessa vaiheessa suunnitellaan tuomioistuinviraston toiminta ja hallinto, tehtäviin liittyvät prosessit, organisaatio- ja henkilöstörakenne sekä työjärjestys.

1.2 Tuomioistuinvirastotoimikunnan keskeiset ehdotukset ja lausunnot mietinnöstä

Tuomioistuinvirastotoimikunta ehdotti, että perustettava tuomioistuinvirasto palvelisi koko tuomioistuinlaitosta ja että virastosta säädettäisiin tuomioistuinlaissa.

Mietinnön mukaan tuomioistuinvirasto ottaisi hoitaakseen nykyisin oikeusministeriölle kuuluvat tuomioistuinlaitoksen keskushallintotehtävät. Näihin kuuluvat tuomioistuinlaitosta koskeva kehys- ja talousarviovalmistelu, toimitilahallinto, tietojärjestelmät, tuomarien ja tuomioistuinlaitoksen muun henkilökunnan koulutus yhteistyössä tuomarin-koulutuslautakunnan kanssa sekä jotkin tuomioistuimia koskevat henkilöstö- ja taloushallinnon tehtävät. Lisäksi virasto voisi niin päättäessään ottaa vastuulleen nykyisin eri tuomioistuimissa hoidettavia palvelutehtäviä.

Toimikunnan ehdotuksen mukaan ylintä päätösvaltaa tuomioistuinvirastossa käyttäisi johtokunta, jonka yhdeksästä jäsenestä kuusi olisi tuomareita. Kolmesta muusta kuin tuomarikuntaa edustavasta jäsenestä yksi olisi tuomioistuinten muuta henkilökuntaa, yksi olisi asianajaja ja yhdellä jäsenellä olisi julkishallinnon johtamisen asiantunte-musta. Johtokunnan tuomarijäsenet nimettäisiin niin, että ylimmät tuomioistuimet ni-meäisivät molemmat yhden jäsenehdokkaan ja hovioikeuksien, kärjäoikeuksien, hal-linto-oikeuksien ja erityistuomioistuinten päällikkötuomarit nimeäisivät neljä muuta jä-senehdokasta ilmoittautumisten perusteella ja keskusteltuaan keskenään.

Toimikunnan ehdotuksen mukaan viraston käytännön toimintaa johtaisi ylijohtaja, joka muiden valtion ylimpien virkamiesten tavoin nimitettäisiin virkaansa määrääjäksi.

Ehdotus ei aiheuttaisi muutoksia ylimmille tuomioistuimille perustuslaissa säädettyihin tehtäviin tai asemaan eikä nykyisten tuomarinvalintalautakunnan ja tuomarinkoulutus-lautakunnan asemaan tai tehtäviin.

Toimikunnan mietintöön sisältyi kolme eriävää mielipidettä ja yksi lausuma. Hallitus-neuvos Kirsi Äijälä valtiovarainministeriöstä jätti eriävän mielipiteen johtokunnan toimi-valtuuksista ja kokoonpanosta, joita hän ei pidä asianmukaisina eduskunnan budjetti-vallan ja valtion työnantajatoimivallan näkökulmasta. Suomen tuomariliitto ry:n pu-heenjohtaja, hovioikeudenneuvos Kimmo Vanne jätti eriävän mielipiteen johtokunnan kokoonpanosta sekä sen jäsenehdokkaiden nimeämismenettelystä. Julkisan koulut-tettujen neuvottelujärjestö JUKO ry:n pääluottamusmies Sari Aho jätti eriävän mielipi-teen viraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksista sekä johtokunnan jäsenehdokkaiden nimeämismenettelystä. Oikeusneuvos Niilo Jääskinen korkeimmasta hallinto-oikeu-desta ja oikeusneuvos Hannu Rajalahti korkeimmasta oikeudesta jättivät mietintöön

yhteisen täydentävän lausuman johtokunnan tuomarijäsenehdokkaiden nimeämismenettelyn toteuttamisesta.

Oikeusministeriö pyysi toimikunnan mietinnöstä lausuntoa yhteensä 95 eri taholta. Niistä 95 tahosta, joilta lausuntoa pyydettiin, 75 toimitti lausunnon. Toimikunnan mietinnössä saatu lausuntopalaute oli pääosin erittäin myönteinen. (Mietintöjä ja lausuntoja 41/2017). Tuomioistuinviraston perustamista kannatetaan laajasti. Valtaosa eli noin 80 prosenttia lausunnonantajista piti tuomioistuinviraston perustamista tarpeellisenä. Yksikään lausunnonantaja ei nimenomaisesti vastustanut viraston perustamista.

2 Yhteenvedo lausunnoista

2.1 Lausuntopyyntö muutoksista tuomioistuinvirastotoimikunnan mietintöön

Tuomioistuinvirastotoimikunnan mietinnön antamisen ja siitä saatujen lausuntojen jälkeen asiaa on valmisteltu oikeusministeriössä virkatyönä. Oikeusministeriö pyysi toukokuussa 2018 lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi tuomioistuinviraston perustamista koskevaksi lainsäädännöksi. Lausunnonantajia pyydettiin ottamaan erityisesti kantaa niihin ehdotuksiin, jotka poikkesivat toimikunnan esittämästä. Kysymykset, joihin lausuntopyynnössä pyydettiin ottamaan kantaa, olivat:

1. *Miten arvioitte ehdotusta siitä, että tuomareiden virkaehtosopimuksiin sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvä toimivalta säilyisi oikeusministeriöllä? (19 a luku 2 §)*

Tuomioistuinvirastolle siirrettäisiin oikeusministeriöltä tuomioistuinlaitosta koskevat keskushallintotehtävät toimikunnan ehdotuksen mukaisesti. Poikkeuksena olisivat kuitenkin VES- ja palkkaustoimivaltaa sekä virkajärjestelyoikeutta, jotka jäisivät tässä vaiheessa oikeusministeriön tehtäviksi.

2. *Miten arvioitte muutosta tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanoon? (19 a luku 7 §)*

Toimikunnan esityksestä poiketen johtokunnan kokoonpanoa muutettaisiin siten, että johtokuntaan ei kuuluisi Suomen Asianajajaliiton edustajaa. Tuomioistuinviraston johtokunnassa olisi näin ollen yhdeksän jäsenen sijaan kahdeksan jäsentä.

3. *Miten arvioitte muutosta viraston johtokunnan nimeämismenettelyyn tuomioistuinten muuta henkilöstöä edustavan jäsenen osalta? (19 a luku 8 §)*

Toimikunnan esityksestä poiketen työntekijäjärjestöt eivät nimeäisi ehdokkaita tuomioistuinten muuta henkilöstöä kuin tuomareita edustavaksi jäseneksi ja varajäseneksi, vaan päällikkötuomarit huolehtisivat

nimeämisestä ilmoittautumisten perusteella samalla tavoin kuin on esitetty meneteltävän tuomareiden edustajien osalta. Ennen nimeämistä päällikkötuomareiden olisi keskusteltava keskenään ja kuultava näitä henkilöstöryhmiä edustavia työntekijäjärjestöjä.

4. *Miten arvioitte muutosta viraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksiin? (19 a luku 12 §)*

Toimikunnan ehdotuksesta poiketen nyt lausunnolla olevassa hallituksen esityksessä kelpoisuusvaatimuksesta säädettäisiin siten, että ylijohtajan virkaan edellytettäisiin oikeustieteen muuta ylempää korkeakoulututkintoa kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkintoa, tehtävän edellyttämään kokemusta, käytännössä osoitettua johtamistaitoa ja johtamiskokemusta.

5. *Kannatatteko tuomarivalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämistä ehdotetulla tavalla? (20 luku 6 § ja 21 luku 6 §)*

Lautakunta nimittäisi sihteerinsä (esittelevä sihteeri) mutta tuomioistuinvirasto huolehtisi lautakunnan muiden sihteeripalveluiden järjestämisestä (osastos sihteeri).

6. *Mahdolliset muita muutoksia koskevat huomionne.*

Päällikkötuomarin oikeus nimittää asessori suorittamatta jäänyttä koulutusohjelmaa vastaavaksi ajaksi (tuomioistuinlaki 18 luvun 5 §) ja päällikkötuomarin oikeus nimittää notaari suorittamatta jäänyttä harjoittelujaksoa vastaavaksi määrääjäksi (laki tuomioistuinharjoittelusta 17 §)

Hallintojohtajan virkanimikkeen lisääminen (tuomioistuinlaki 19 luku 5 §)

Virheellisen viittaussäännöksen korjaaminen (laki tuomioistuinharjoittelusta 16 § 1 mom. 2-kohta)

7. *Mahdolliset muut hallituksen esitystä koskevat huomionne.*

Lausuntoja saapui yhteensä 64 kappaletta. Yleisesti luonnosta hallituksen esitykseksi on pidetty hyvin valmisteltuna ja perusteltuna. Muutosehdotuksiin toimikunnan mietinnössä olleeseen esitykseen on suhtauduttu pääosin myönteisesti ja niitä on lähtökohdaisesti kannatettu. Toisaalta osassa lausuntoja on myös pidetty esitysluonnosta vielä tarkennusta kaipaavana.

Lausunnonantajat ovat keskimäärin suhtautuneet kriittisimmin ehdotukseen virkaehtosopimuksiin sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä. Usean lausunnonantajan mukaan tuomioistuinviraston tehtävänä on huolehtia tuomioistuinlaitoksen toimintaedellytyksistä ja tämän vuoksi virastolla tulisi olla mahdollisuus päättää tarvittavista resursseista. Osa on myös katsonut ehdotuksen olevan ristiriidassa tuomioistuinviraston perustamisen perustarkoituksen eli tuomioistuimien riippumattomuuden ja itsenäisyyden turvaamisen kanssa. Monissa lausunnoissa katsotaan kuitenkin, että ehdotus voidaan hyväksyä väliaikaisena ratkaisuna, jolloin toimivalta siirrettäisiin siirtymäkauden jälkeen tuomioistuinvirastolle.

Lausunnonantajat ovat yleisesti ottaen suhtautuneet myönteisesti Asianajajaliiton edustajan poisjättämiseen tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanosta. Ulkopuolisten tahojen läsnäoloa johtokunnan päätöksenteossa ei ole katsottu perustelluksi, koska näitä tahoja on mahdollista kuulla myös muilla tavoin. Osa lausunnonantajista on kuitenkin katsonut Asianajajaliiton edustuksen tuovan johtokuntaan tarvittavaa käyttäjänäkökulmaa.

Suurin osa lausunnonantajista on suhtautunut myönteisesti ehdotettuun muutokseen, jonka mukaan päällikkötuomarit nimeäisivät myös tuomioistuinten muuta henkilöstöä kuin tuomareita edustavan ehdokkaan viraston johtokuntaan. Ehdotuksen on katsottu yhdenmukaistavan johtokunnan nimitysmenettelyä. Osa lausunnonantajista on kuitenkin sitä mieltä, että työntekijäjärjestöjen tulisi nimetä omat ehdokkaansa.

Tuomioistuinviraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimusten osalta osa lausunnonantajista on katsonut, että ylijohtajalta tulisi edellyttää oikeustieteellistä tutkintoa, sillä se takaisi parhaiten tarpeellisen tietämyksen oikeuslaitoksesta ja oikeusjärjestyksestä sekä tuomarin riippumattomasta asemasta. Osa taas on pitänyt kelpoisuusvaatimusta liian rajoittavana ja katsonut, että virkaan voitaisiin valita myös muun soveltuvan ylemmän korkeakoulututkinnon suorittanut hakija.

Enemmistö lausunnonantajista on kannattanut tuomarinvalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämistä ehdotetulla tavalla. Lautakunnat itse ovat kannattaneet järjestelyä ja pitäneet sitä tarkoituksenmukaisena.

Muihin muutosehdotuksiin lausunnonantajilla ei ole ollut erityistä huomautettavaa, tai niitä on kannatettu.

3 Yleiset arviot esityksestä

3.1 Virkaehtosopimukseen sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttäminen oikeusministeriöllä

Useat lausunnonantajat ovat vastustaneet ehdotusta virkaehtosopimukseen sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan eli niin sanotun virkajärjestelytoimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä. Asian katsotaan olevan periaatteellisesti erittäin tärkeä.

Moni lausunnonantajista katsoo, että ehdotus on ristiriidassa tuomioistuinviraston perustamisen perustavoitteen kanssa, joka on tuomioistuinten riippumattomuuden ja itsenäisyyden turvaaminen. Toimivallan säilyttäminen oikeusministeriöllä vähentää tuomioistuinviraston perustamisen tosiasiallista merkitystä tuomioistuinten riippumattomuuden turvaajana. Lausunnonantajat ovat myös vedonneet tuomioistuinviraston tehtävään huolehtia tuomioistuinlaitoksen toimintaedellytyksistä. Virastolla täytyisi olla tosiasiallinen mahdollisuus päättää tarvittavista resursseista.

Lausunnonantajien mukaan toimivallan säilymistä oikeusministeriöllä ei voida kestävästi perustella resurssisyyllä. Sen sijaan tuomioistuinviraston resurssit tulee saattaa sellaisiksi, että virasto kykenee asianmukaisesti hoitamaan sille kuuluvat keskeiset ja olennaiset tehtävät. Jotkin lausunnonantajat ovat kritisoineet sitä, että tuomioistuinviraston vaikutusmahdollisuudet budjettiasioissa ovat liian pienet.

Virkaehtosopimukseen sekä virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvä toimivalta säilyi oikeusministeriöllä myös Valtakunnanvoudinvirastoa ja Valtakunnansyyttäjänvirastoa perustettaessa. Usean lausunnonantajan mukaan tuomioistuinviraston vertaaminen mainittuihin keskusvirastoihin ei ole perusteltua. Lausunnoissa korostetaan, että tuomioistuinvirasto poikkeaa näistä virastoista tuomioistuinlaitoksen itsenäisen ja riippumattoman luonteen vuoksi. Niillä ei myöskään ole samanlaista perustuslaillista asemaa kuin tuomioistuimilla.

Lausunnonantajat ovat viitanneet myös haasteisiin, joita tuomioistuinlaitoksen riippumattomuuden turvaaminen suhteessa toimeenpanovaltaan on kohdannut eräissä

EU:n jäsenmaissa. Tuomioistuinlaitoksen virkojen perustamiseen tai lakkauttamiseen liittyvä toimivalta ja palkkatoimivalta tarjoavat hallituksille mahdollisuuden tuomiovaltaa ohjaavaan epäsuoraan vallankäyttöön. Ehdotusta kritisoidaan siitä, että se merkitsee tuomioistuinlaitoksen säilymistä poliittisessa ohjauksessa. Tämä on vastoin kansainvälisten instrumenttien, kuten CCJE:n julkaiseman Magna Carta of Judges, suosituksia.

Osa lausunnonantajista kannattaa muutosehdotusta sellaisenaan. Toimivallan jääminen oikeusministeriölle on katsottu hyväksyttäväksi, sillä tuomioistuinvirasto organisatorisesti jää oikeusministeriön eikä suoraan eduskunnan alaisuuteen. Joidenkin lausunnonantajien mukaan ehdotus poistaisi muiden kuin päällikkötuomareiden sekä tuomioistuinten muun henkilökunnan edustajien tuomioistuinviraston johtokuntaan kuulumisesta mahdollisesti aiheutuvat esteellisyysongelmat.

Lisäksi osassa lausunnoista on esitetty näkemys, että toimivallan säilyminen oikeusministeriöllä voidaan hyväksyä siirtymäkauden ratkaisuna, minkä jälkeen toimivallan tulisi siirtyä tuomioistuinvirastolle. Monen tätä ratkaisua kannattaneen mielestä toimivallan siirtämiselle tulisi asettaa selkeä siirtymäaika, joka lausunnosta riippuen olisi 1–3 vuotta. Siirtymäaika olisi hyvä kirjata annettavaan hallituksen esitykseen.

3.2 Muutos tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanoon

Suurin osa lausunnonantajista kannattaa ehdotusta Asianajajaliiton edustuksen jättämisestä pois johtokunnan kokoonpanosta. Lausunnonantajien mukaan sidosryhmien ottaminen huomioon on tärkeää johtokunnan työssä ja niiltä saatu tieto on arvokasta erityisesti tuomioistuimien käyttäjänäkökulmasta. Moni lausunnonantajista katsoi kuitenkin, että sidosryhmien asiantuntemusta voidaan saada muullakin tavoin kuin osallistumalla johtokuntatyöskentelyyn, esimerkiksi kuulemalla kyseisiä tahoja säännöllisesti. Osa lausunnonantajista katsoi, että ehdotus poistaisi ongelman, joka liittyy muiden oikeudenkäyntiavustajatahojen puuttumiseen.

Pienempi osa lausunnonantajista vastustaa muutosehdotusta. Vastustajat viittaavat muun muassa Norjan, Tanskan ja Ruotsin malleihin, joiden vastaavissa tuomioistuinhallintojärjestelmien johtokunnissa on yksi tai useampi asianajajajäsen. Lausunnonantajat viittaavat myös vastaavien elimien, kuten Asianajajaliiton yhteydessä olevan valvontalautakunnan ja tuomarinvalintalautakunnan myönteisiin kokemuksiin järjestelyistä, jossa kokoonpanossa on mukana ulkopuolisia asiantuntijajäseniä. Asianajajajäsen ei vaikuttaisi myöskään tuomioistuinlaitoksen riippumattomuuteen, sillä hän ei

edustaisi johtokunnassa oman alansa etua, vaan tuomioistuinlaitoksen etua. Ulkopuolinen jäsen myös toisi merkittävää lisäarvoa tuomioistuinlaitoksen kehittämiseen kokemuksellaan tuomioistuinlaitoksen palveluiden käyttäjänä.

Osa lausunnonantajista kritisoi ehdotettua johtokuntamallia kankeaksi ja raskaaksi ja katsoo, että johtokunnan tulisi olla esitettyä suppeampi. Pienessä osassa lausuntoja ehdotetaan sidosryhmien kuulemista erillisessä hallintoneuvostossa tai neuvottelukunnassa. Nämä lausujat pitävät suppean johtokunnan ja sitä tukevan laajan neuvottelukunnan mallia ehdotettua kahdeksanjäsenistä johtokuntaa tehokkaampana ja toimivampana.

Erityisesti useiden käräjäoikeuksien lausunnoissa kiinnitetään huomiota tarpeeseen vahvistaa käräjäoikeuksien edustusta johtokunnassa. Lausunnoissa huomautetaan, että käräjäoikeuksia on määrällisesti eniten tuomioistuimista ja että lainkäytön painopiste on siirtynyt yhä enenevässä määrin käräjäoikeuksiin. Tämän vuoksi moni käräjäoikeus ehdottaa, että johtokunnassa tulisi olla useampi kuin yksi käräjäoikeuden edustaja.

3.3 Muutos viraston johtokunnan nimeämismenettelyyn tuomioistuinten muuta henkilöstöä edustavan jäsenen osalta

Enemmistö lausunnonantajista kannattaa muutosehdotusta viraston johtokunnan nimeämismenettelyyn tuomioistuinten muuta henkilöstöä kuin tuomareita edustavan jäsenen osalta. Sen katsotaan vievän viraston johtokunnan jäsenten nimeämismenettelyä yhdenmukaisempaan suuntaan. Lausunnonantajat kokivat luontevaksi noudattaa samaa menettelyä muuta henkilöstöä edustavan jäsenen kanssa kuin tuomareita edustavien jäsenten valinnassa. Nimeämismenettelyn katsottiin myös tukevan intresseistä vapaata henkilövalintaa.

Toisaalta osa lausunnonantajista katsoo johtokunnan nimitysmenettelyn muodostuvan ehdotetussa muodossa monimutkaiseksi. Lausunnoissa kritisoitiin erityisesti päällikkötuomareiden välisen keskustelun ehdokkaista jäävän epämääräiseksi. Esityksestä ei käy ilmi, miten tulee toimia, jos edustajaa ei löydy päällikkötuomarien keskusteluiden perusteella.

Joissain lausunnoissa myös vastustetaan ehdotusta. Parempi vaihtoehto vastustajien mukaan olisi, että työntekijäjärjestöt esittäisivät yhteisen ehdokkaan ja oikeusministeriö nimittäisi jäsenen tämän esityksen perusteella. Järjestöjen itse valitsema edustaja takaisi lausunnonantajien mukaan sen, että muutkin työntekijät saisivat oman äänensä kuuluviin. Toisena vaihtoehtona ehdotetulle menettelylle on ehdotettu jäsenen nimeämistä vaalin kautta. Äänestysmenettelyä kannatti vähemmistö lausunnonantajista.

3.4 Muutos viraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksiin

Tuomioistuinviraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimusten osalta lausunnonantajilla on ollut eriäviä mielipiteitä. Osa on kannattanut kelpoisuusvaatimusten muutosta ja osa vastustanut.

Suurin osa lausunnonantajista on katsonut, että oikeustieteen maisterin tutkintoa tulisi edellyttää, sillä se takaisi tarpeellisen tietämyksen oikeuslaitoksesta ja oikeusjärjestyksestä. Lausunnoissa viitataan myös siihen, että oikeustieteellistä asiantuntemusta tulisi edellyttää, jotta ylijohtaja voi saavuttaa tehtävän menestyksekkään hoitamisen edellyttämän luottamuksen tuomioistuimilta ja niiden henkilökunnalta. Muun tutkinnon kuin oikeustieteen maisterin tutkinnon katsotaan voivan heikentää ylijohtajan asemaa, sillä häneltä puuttuisi tehtävän kannalta tärkeää ymmärrystä oikeusjärjestyksestä, oikeuslaitoksesta ja prosessista. Tämä puolestaan korostaisi johtokunnan asemaa.

Osa lausunnonantajista ehdottaa, että juristitutkinto kirjattaisiin ensisijaiseksi kelpoisuusvaatimukseksi, mutta virkaan voitaisiin valita myös muun soveltuvan ylemmän korkeakoulututkinnon suorittanut hakija, joka omaa riittävän tuomioistuintoiminnan tuntemuksen. Lausunnoissa on myös ehdotettu, että pätevyysvaatimuksena voitaisiin oikeustieteellisen tutkinnon ohella pitää myös muuta tehtävään soveltuvaa tutkintoa yhdistettynä tuomioistuinlaitoksen tuntemukseen.

Osa lausunnonantajista ei ole pitänyt tarkoituksenmukaisena ylijohtajan kelpoisuus-edellytyksenä olevan ylemmän korkeakoulututkinnon rajaamista oikeustieteelliseen tutkintoon. Lausunnoissa on katsottu, että tuomioistuinviraston ylijohtajan vertaaminen valtakunnansyyttäjän tai valtakunnanvoudin tehtävään ei ole perusteltua. Lausunnonantajat ovat huomauttaneet, että ylijohtajan tehtävä poikkeaa muiden oikeusministeriön alaisten keskusvirastojen päälliköiden asemasta, koska he ovat oman hallinnon-alansa johtajia ja keulakuvia. Ylijohtaja taas ei ole tuomiovallan johtava edustaja, vaan

hänen tehtävänsä on johtokunnan alaisuudessa johtaa virastoa, joka huolehtii muun muassa tuomioistuinten taloudellisista toimintaedellytyksistä.

Osassa lausuntoja kiinnitetään huomiota myös valtion virkamieslain 8 §:n mukaiseen tutkintovaatimukseen, josta poikkeaminen tulisi lain perustelujen mukaan olla poikkeuksellista, eivätkä tuomioistuinviraston tehtävät edellytä tällaista erityissäännöstä. Muutkin lausunnonantajat kiinnittävät huomiota siihen, että ylijohtajan tehtävä edellyttää ensisijaisesti talousarviovalmisteluun, julkisten organisaatioiden toimintaperiaatteisiin ja johtamiseen liittyvää pätevyyttä.

Joidenkin lausunnonantajien mukaan oikeustieteellisen korkeakoulututkinon asettaminen kelpoisuusvaatimukseksi karsisi pois henkilöitä, joilla esimerkiksi ministeriöiden talousarviovalmistelun tai muiden keskushallintoviranomaisten johtotehtävissä saavutetun kokemuksen perusteella olisi erinomaiset edellytykset johtaa tuomioistuinvirastoa. Osassa lausunnoista onkin katsottu, että laajempi mahdollisuus rekrytoida paras mahdollinen hakija on parempi vaihtoehto kuin tutkintovaatimuksen rajaaminen juristi-tutkintoon. Ehdotuksen katsotaan tarpeettomasti rajoittavan mahdollisia viranhakijoita.

3.5 Tuomarivalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestäminen

Kaikki lausunnonantajat, jotka ottivat kantaa tuomarivalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämiseen, kannattivat ehdotusta. Myös lautakunnat itse olivat ehdotuksen kannalla.

Tuomarivalintalautakunta on todennut, että sihteeripalveluiden keskittämisellä tuomioistuinvirastoon virasto huolehtisi siitä, että lautakunnalla on sihteeripalvelut käytössä myös silloin, kun vakinainen osastosihteerin on sairauden tai muun syyn vuoksi estynyt hoitamasta työtään tai lautakunta tarvitsee ruuhka-apua. Lautakunta myös tuo esille, että tällä hetkellä tuomarivalintalautakunnan toiminta on haavoittuvaa, koska varsinaista sijaista osastosihteerillä ei ole.

Lautakunta pitää myös tarkoituksenmukaisena, että tuomarivalintalautakunta voisi esittelevän sihteerin ollessa esteellinen tai muusta syystä estynyt nimittää sivutoimiseksi esittelijäksi kelpoisuusvaatimukset täyttävän henkilön tuomioistuinviraston henkilökunnasta.

3.6 Muut muutokset

Suurin osa lausunnonantajista kannattaa muita muutoksia. Tuomarinkoulutuslautakunta on esittänyt tuomioistuinlain 18 luvun 1 §:n 3 momentin muutosehdotuksen osalta, että lautakunnan toimivaltaan lausuttaisiin nimenomaisesti kuuluvan asessorin viran haettavaksi julistamisen ohella myös viran uudelleen haettavaksi julistaminen vastaavasti kuin muiden tuomarin virkojen osalta on säädetty lain 11 luvun 6 §:n 2 momentissa. Säännöksen loppuosaa ehdotetaan myös täsmennettäväksi niin, että tuomioistuinvirasto huolehtii hakijoiden ansioita koskevan yhteenvedon laatimisesta.

Tuomarinkoulutuslautakunta on esittänyt lisäksi tuomioistuinharjoittelusta annetun lain 4 §:n 1 momentin muutosehdotuksen osalta, että kärjänotaarien harjoittelupaikat voitaisiin julistaa haettaviksi keskitetysti vähintään kerran vuodessa. Lausunnonantajan mukaan myöhemmin voi osoittautua käytännön syistä tarpeelliseksi jakaa hakumenetely kahteen osaan esimerkiksi turvallisuusselvitysten laatimiseen kuluvan ajan vuoksi. Tuomarinkoulutuslautakunta on ehdottanut myös lautakunnalle lisättäväksi toimivalta tarvittaessa julistaa harjoittelupaikka tai harjoittelupaikat uudelleen haettavaksi.

Tuomariliitto on huomauttanut, että toimitilakysymysten osalta luonnoksessa ollaan antamassa tuomioistuinvirastolle rajoitetumpaa roolia kuin toimikunnan mietinnössään. Perusteluissa tuodaan kuitenkin esiin perusteita, joiden vuoksi toimivallanjako voi olla liiton mukaan perusteltua. Tuomariliitto toteaa, että jos hankkeeseen tarvitaan valtioneuvoston raha-asiainvalidikunnan lupa, ministeriö on luontevampi vastuutaho kuin tuomioistuinvirasto. Tuomariliitto katsoo, että toimitiloja koskevaa toimivallanjakoa on syytä tarkemmin perustella enemmän hallituksen esityksen perusteluissa.

3.7 Muut huomiot koskien hallituksen esitystä

Lausunnoissa kiinnitetään huomiota ehdotetun tuomioistuinlain 19 a luvun 2 §:n 12 kohtaan ja sitä koskeviin perusteluihin, jotka kuvaavat tuomioistuinviraston tehtäviä. Lausunnonantajat huomauttavat, että rajausta keskushallintotehtäviin ei mahdollista tuomioistuimien hoidettavien hallinnollisten tehtävien keskittämistä vaan kukin tuomioistuin on jatkossakin velvollinen huolehtimaan esimerkiksi tietosuojasäännösten noudattamisesta, viestinnästä ja tiedottamisesta sekä henkilöstöhallintonsa perustehtävistä. Lausunnoissa korostetaankin sitä, että tuomioistuimilla tulee säilyttää riittävät omat hallinnolliset resurssit niin, että ne voivat hoitaa lainkäyttötehtävänsä itsenäisesti ilman jokapäiväistä riippuvuussuhdetta suhteessa virastoon.

Usea lausunnonantaja on korostanut, että viraston henkilöresurssien tulee olla riittävät, jotta sen toiminta saadaan alusta alkaen tuottavaksi ja tehokkaaksi. Lausunnonantajien mukaan perustettavan viraston työtehtävistä päätettäessä on huolehdittava siitä, että se vapauttaa tuomioistuinten johtoa ja hallintoa yksikön johtamiseen liittyviin tehtäviin ja palvelee tuomioistuimia päivittäisten tehtävien hoitamisessa. Sama koskee harvinaisempia asioita, kuten esimerkiksi tiedoksiantoja ulkomaille ja harvinaisten tulkkaukspalveluiden järjestämistä. Erityisesti käräjäoikeuksissa tällaisten kysymysten selvittäminen erikseen yksiköissä vie kohtuuttomasti aikaa lainkäyttöasian hoitamiselta.

Lausunnoissa on tuotu esille vastuunjakaminen tuomioistuinviraston ja oikeusministeriön välillä. Joidenkin lausunnonantajien mukaan luonnosesityksessä tuomioistuinviraston ja oikeusministeriön tehtävät ja vastuut menevät osittain päällekkäin. On tärkeää suunnittelun, johtamisen ja käytännön toiminnan sekä myös resurssien käytön kannalta, että vastuut ja tehtävät määritellään jo hallituksen esityksessä riittävän tarkasti. Päällekkäisten tehtävien vähentäminen ja poistaminen toisi myös säästöjä.

Toinen lainkohta, joka on mainittu lausunnoissa on ehdotetun tuomioistuinlain 19 a luvun 2 §:n 3 kohta. Ennen tuomioistuinviraston toiminnan aloittamista päättyvän HAIPA-hankkeen osalta tulee virastoon saada riittävät resurssit ja asiantuntemus HAIPA:n ylläpitoon ja kehittämiseen liittyviin tehtäviin. AIPA-hanketoimisto siirtynee tuomioistuinviraston yhteyteen.

Samaan lainkohtaan liittyen on kiinnitetty huomiota tuomioistuinviraston tehtävään huolehtia tuomioistuinten tietojärjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä. Näiden palvelujen toteuttamisessa on mukana neljä eri toimijaa: Oikeusrekisterikeskus, Valtori, oikeusministeriön tietohallintoyksikkö sekä tuomioistuinvirasto itse. Lausunnonantajat korostavat, että tällaisessa tilanteessa on ensiarvoisen tärkeää määritellä kunkin toimijan toimivalta selkeästi ja osoittaa kullekin toimijalle riittävät resurssit tehtäviensä suorittamiseen.

Lausunnonantajat ovat kommentoineet usein myös viraston johtokunnan nimeämismenettelyä. Lausunnoissa on esitetty, että tuomarien tulisi valita itse keskuudestaan johtokunnan rivijäsenet. Tämä vastaa lausunnonantajien mukaan Kansainvälisen Tuomariliiton IAJ:n vuonna 2017 hyväksymää suositusta (The Universal Charter of the Judge). Kansainvälisiin suositusten mukaan tuomioistuinviraston rakenteellinen edellytys on, että vähintään puolet sen jäsenistä on tuomareiden keskuudestaan valittomia. Nimeämismenettelyn tulisi lausunnonantajien mukaan erityisesti varmistaa, että johtokunnan tuomarijäsenet ovat rivituomareiden keskuudestaan valitsemia.

Ehdotetun tuomioistuinlain 19 a luvun 8 §:n sanamuotoa on lausunnonantajien mukaan selvennettävä. Nykyisessä muodossaan säännös mahdollistaa sen, että tuomari-
riedustajiksi valitaan neljä päällikkötuomaria, kun mietinnön ja hallituksen esitysluon-
noksen perustelujen mukaan tarkoitus on, että päällikkötuomareita on kaksi ja muita
tuomareita kaksi.

Pienempi osa lausunnonantajista on kannattanut johtokunnan jäsenten nimittämistä
korkeimmassa oikeudessa tai korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Perusteluna tälle on
esitetty esimerkiksi, että vakinaisten oikeusneuvosten muodostama kollegio kykenisi
turvaamaan tuomioistuinviraston riippumattomuuden paremmin kuin ehdotettu menet-
tely. Korkeimmat oikeudet eivät kuitenkaan ole aiemmissa lausunnoissaan suhtautu-
neet myönteisesti ehdotukseen.

Osassa lausuntoja ehdotetaan myös, että johtokunnan tuomarijäsenet nimettäisiin
tuomareiden kesken järjestettävällä äänestysmenettelyllä. Luonnoksessa esitetty
väite siitä, että vaalit johtaisivat todennäköisesti epätarkoituksenmukaiseen lopputu-
lokseen on sitä kannattavien mielestä perusteeton. Päinvastoin, heidän mukaansa
vaaleilla tulisivat valituiksi henkilöt, jotka laajasti nauttivat tuomarikunnan luottamusta.

4 Yksityiskohtaisemmat arviot esityksestä

4.1 Ministeriöt

Ministeriöistä sisäministeriön poliisiosasto, työ- ja elinkeinoministeriö ja valtiovarainministeriö ovat lausuneet asiassa. Liikenne- ja viestintäministeriö on lausunut, että se pitää hallituksen esitystä hyvin valmisteltuna ja Tuomioistuinviraston perustamista kannatettavana. Opetus- ja kulttuuriministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö ja ympäristöministeriö ovat todenneet, ettei niillä ole lausuttavaa.

4.1.1 Sisäministeriön poliisiosasto

Sisäministeriön poliisiosasto kannattaa oikeusministeriön säilyttämistä toistaiseksi toimivaltaisena virkaehtosopimus- ja palkkausasioissa sekä virkajärjestelyissä, ottaen huomioon aiempi menettely Valtakunnansyyttäjänviraston ja Valtakunnanvoudinviraston perustamisessa. Osaston mukaan luonnoksessa ehdotettu tuomioistuinviraston toimivalta vastaisi sen asemaa keskusvirastona ja loisi sille toimintaedellytyksiä.

Tuomioviraston johtokunnan kokoonpanosta osasto lausuu, että esitetty kokoonpanomalli vaikuttaa perustellulta. Viraston johtokunnan nimeämismenettelyksi ehdotettu toimintatapa vastaa sen mukaan vaatimuksiin intressivapaista henkilövalinnoista.

Ylijohtajan kelpoisuusvaatimusten osalta osasto katsoo, että tuomioistuinvirastolle ehdotetut tehtävät huomioiden oikeustieteen maisterin tutkinto kelpoisuusvaatimuksena on perusteltavissa. Osasto ei pidä tutkintovaatimusta liian rajaavana eikä näin ollen laadukkaiden hakijoiden määrää tarpeettomasti karsivana.

Muiden huomioiden osalta osasto viittaa oikeusministeriön tulosohjaukseen sekä esitysluonnoksen 3.1 kohtaan, jossa todetaan, että toiminnan järjestäminen tehokkaasti luo edellytyksiä lainkäytön korkean laadun ylläpitämiselle ja kehittämiselle. Osaston mukaan kirjauksen perusteella keskushallintotehtävien järjestäminen voi rinnastua tuomioistuinten toiminnan laadullisiin näkökohtiin. Koska tuomioistuinviraston on tarkoitus vastata voimavarojen jakamisesta tuomioistuimille eli käytännössä suorittaa tulosohjausta, luonnoksen tekstiä olisi osaston mukaan perusteltua täsmentää siten, että siinä mainittaisiin *hallintotoiminnan* tehokas järjestäminen. Osasto huomauttaa,

että esityksessä tulisi olla nimenomainen maininta siitä, jos tuomioistuinviraston tarkoitetaan olevan myös tuomioistuinten toiminnan laadun ohjaaja keskusviraston ominaisuudessa.

Osaston mukaan jää jonkin verran epäselväksi, mitä tarkoittaa käytännössä tuomioistuinvirastolle ehdotettu rooli ylimpien tuomioistuinten talousarviovalmistelussa, koska ne edelleen tekisivät omat talousarvioesityksensä ja niille jäisi omat toimintamenomementit valtion talousarviossa.

Osasto katsoo, että luonnoksessa esitetty henkilötövuosien määrä vaikuttaisi olevan ristiriidassa tuomioistuinvirastolle asetettujen tavoitteiden kanssa. Voimavarojen ja tavoitteiden epäsuhta on todettavissa osaston mukaan kirjauksessa, jossa todetaan uusien tehtävien vastaanottamisen saattavan vaatia lisävoimavaroja.

Osasto lausuu myös esityksen vaikutuksista viranomaisten toimintaa. Poliisin toiminnan näkökulmasta tuomioistuinvirastoon siirrettävien AIPA- ja HAIPA-hanketoimistojen sekä hankkeiden valmistumista seuraavan tietojärjestelmien toiminnallisen ylläpitämisen ja jatkokehittämisen voimavarojen turvaaminen on ensiarvoisen tärkeää. Sisäasiainhallinnon ja oikeushallinnon keskeisten toiminnallisten tietojärjestelmien saumaton toiminta tulisi säilyä painopisteenä tuomioistuinviraston perustamisessa.

4.1.2 Työ- ja elinkeinoministeriö

Työ- ja elinkeinoministeriö ottaa kantaa ainoastaan tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanoon. Ministeriö viittaa 20.3.2015 ja 18.5.2017 antamiinsa lausuntoihin, joissa se on katsonut, että tuomioistuinvirastoa ei ole syytä organisoida valtion muista keskusvirastoista poikkeavalla tavalla. Ministeriö toteaa, että luonnoksessa esitetty ratkaisu poikkeaa yleisestä valtion keskusvirastojen organisointitavasta.

Ministeriö huomauttaa myös, että luonnoksessa esitetyillä muutoksilla viraston päätösvalta painottuu aiempaa enemmän tuomioistuinlaitokselle eli viraston hallinnoitaville. Ministeriö ei katso lainkäytön riippumattomuuden olevan sidoksissa viraston hallinnolliseen organisointitapaan, toisin kuin luonnoksessa on esitetty. Ministeriön näemyksen mukaan luonnoksessa ei ole esitetty kestäviä perusteluita organisaatiotavalle.

4.1.3 Valtiovarainministeriö

Valtiovarainministeriö ei ota kantaa ehdotukseen tuomioistuinten virkaehtosopimukseen sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä. Virkaehtosopimukseen liittyvän toimival-

lan kohdalla ministeriö viittaa valtion virkaehtosopimuslain 3 §:ään, jonka mukaan valtiovarainministeriö päättää toimimisesta hallinnonalan neuvotteluviranomaisena. Ministeriö toteaa, että ei ota kantaa päätösvaltaansa kuuluvaan asiaan. Asiasta päätettäessä on ministeriön mukaan vaikutusta tuomioistuinviraston valmiuksilla toimia hallinnonalan neuvotteluviranomaisena.

Ministeriö viittaa aiempaan lausuntoonsa, missä kiinnitettiin huomiota viraston päätöksentekojärjestelmään työnantaja-asioiden osalta. Päätöksenteon tulee olla järjestetty niin, että se mahdollistaa sujuvan kannanmuodostuksen työnantaja-asioissa ilman sidonnaisuuksia muihin intresseihin. Ministeriö huomauttaa, että tuomioistuinvirastolle säädettävät tehtävät on muotoiltava siten, että niihin voivat kuulua myös virkaehtosopimustoiminta ja virkaehtosopimuslain 5 §:ään perustuva toimivalta päättää palkkauksista myös ilman lainmuutosta. Toimivallan siirrosta säädettäisiin virkaehtosopimusasetuksella.

Ministeriö kannattaa Suomen Asianajajaliiton edustajan poisjättämistä johtokunnan kokoonpanosta. Tuomioistuinviraston johtokunnan nimeämismenettelyn osalta ministeriö kiinnittää huomiota aiemmassa lausunnossaan esiintuomaan mahdolliseen eturistiriitaan, joka voi syntyä henkilöstön edustajan ollessa päättämässä viraston työnantajan päätösvaltaan kuuluvista henkilöstöasioista johtokunnan jäsenenä.

Tuomioistuinviraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimusten osalta ministeriö viittaa valtion virkamieslain 8 §:n 2 momentissa säädettyihin valtionhallinnon ylimmän johdon yhteisiin kelpoisuusvaatimuksiin. Muiden kelpoisuusvaatimusten kuin yhteisten kelpoisuusvaatimusten säätäminen tulisi hallituksen esityksen HE 298/2014 vp mukaan olla poikkeuksellista. Ministeriö katsookin, että tuomioistuinviraston tehtävät eivät edellytä erityissäännöksen säätämistä, vaan tutkintovaatimuksena tulisi olla ylempi korkeakoulututkinto. Ministeriö arvioi tämän kelpoisuusvaatimuksen edistävän johdon liikkuvuutta paremmin kuin oikeustieteellisen tutkintovaatimuksen.

Muiden huomioiden osalta ministeriö ottaa kantaa esityksen taloudellisiin vaikutuksiin. Ministeriö kiinnittää erityistä huomiota tuomioistuinviraston toimeenpanoon liittyvien kustannusten ja vaihtoehtojen läpinäkyvään arviointiin. Ministeriön mukaan arvioidun lisärahoituksen perusteltavuuteen tai organisaatioiden tehtäväjaon tarkoituksenmukaisuuteen ei voida ottaa tarkasti kantaa, sillä esityksestä ei ilmene esimerkiksi uudistuksen pidemmän aikavälin potentiaalisia vaikutuksia tuomioistuinlaitoksen talouden ja toimintamallien kokonaisuuteen. Ministeriö katsoo kuitenkin, että viraston muut perustamiskustannukset on arvioitu verrattain niukasti. Ministeriö arvioi, että uusi virasto tulee tarvitsemaan omat asianhallinnan ja henkilöstö- ja taloushallinnon organisaatioratkaisunsa, joiden perustamisesta aiheutuu kustannuksia. Ministeriön mukaan kustan-

nukset tulisi arvioida esityksessä, myös suhteessa mahdollisuuksiin hyödyntää jo käytössä olevia palveluja. Kustannukset tulisi kattaa valtiontalouden kehyspäästösten ja valtion talousarvioiden mukaisten määrärahojen ja henkilötyövuosimäärien puitteissa.

Viraston tehtävistä ja johtamisesta ministeriö huomauttaa, että tehtävänjako tuomioistuinten, viraston ja oikeusministeriön kesken näyttäytyy hajanaisena. Erityisesti hallinnollisista tehtävistä on hankala muodostaa kokonaiskuvaa. Ministeriö korostaa siitä huolehtimista, että kaikille toimijoille syntyy selkeä käsitys keskinäisistä vastuista, vaikka viraston tehtävät on tarpeen lain tasolla määritellä joustavasti. Ministeriö suosittelee pidemmän aikavälin tavoitteiden asettamista esimerkiksi tuomioistuinten hallintopalveluiden järjestämistehtävien kokoamiselle ja uusien toimintamallien arvioimiselle.

Johtamisjärjestelmän osalta ministeriö viittaa työryhmämietinnöstä antamaansa aiemman lausuntoon. Ministeriö ehdottaa myös lisättäväksi säännöstä, joka mahdollistaisi päätöksenteon sähköisessä kokouksessa. Tämä mahdollistaisi johtoryhmän joustavan työskentelyn.

Ministeriö toteaa, että johtokunnan päätösvaltaa koskevassa säännöksessä käytetty sanamuotoa ”myöntää ylijohtajalle eron” ei vastaa valtion virkamieslain käsitteistöä, minkä vuoksi se tulisi poistaa lainkohdasta ja perusteluista.

Tuomioistuinviraston ylijohtajan palvelussuhteen ehdoista ministeriö huomauttaa, että palvelussuhteen ehtoja, mukaan lukien palkkausta koskevan sopimuksen, tulee perustua valtion virkamieslakiin. Toimivaltainen viranomainen olisi näin ollen valtioneuvosto, eikä tuomioistuinviraston johtokunta, kuten luonnoksessa annetaan ymmärtää. Esitysluonnoksen liitteessä onkin luonnos valtioneuvoston asetukseksi valtion virkamiesasetuksen muuttamisesta. Ministeriöllä ei ole huomauttamista esitettyyn muutokseen.

4.2 Laillisuusvalvojat

Molemmat ylimmät laillisuusvalvojat ovat antaneet lausuntonsa asiassa. Laillisuusvalvojat ovat vastustaneet ehdotusta tuomioistuinten virkaehtosopimuksiin sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivaltan säilyttämisestä oikeusministeriöllä. Oikeusasiamies on lausunut myös muista muutosehdotuksista.

4.2.1 Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia vastustaa ehdotusta tuomioistuinten virkaehtosopimuksiin sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä. Kanslia viittaa haasteisiin, joita tuomioistuinlaitoksen riippumattomuuden turvaaminen on kohdannut viime aikoina, myös eräissä EU:n jäsenmaissa. Kanslia huomauttaa, että tuomioistuinlaitoksen virkojen perustamiseen tai lakkauttamiseen liittyvä toimivalta ja palkkatoimivalta tarjoavat hallituksille mahdollisuuden huomattavaan tuomiovaltaa ohjaavaan epäsuoraan vallankäyttöön. Kanslian mukaan on periaatteellisesti tärkeää, etteivät virkaehtosopimuksiin ja tuomareiden palkkaukseen liittyvät tehtävät jäisi tuomioistuinviraston perustamisen jälkeen oikeusministeriölle. Tuomioistuimen henkilöstöä koskevan palkkaustoimivallan ei tulisi myöskään säilyä oikeusministeriöllä.

Myös harmittomilta vaikuttavat tehtävät, kuten tuomioistuinten verkkosivujen ylläpitäminen voivat epäsuotuisissa olosuhteissa olla tuomioistuinlaitoksen riippumattomuuden kannalta merkittäviä. Tämän vuoksi myös tuomioistuinlaitoksen tukitoiminnot tulisi kanslian mukaan siirtää kattavasti pois ministeriön määräysvallasta. Erityisen tärkeäksi kanslia katsoo, että tuomioistuinlaitosta koskeva tiedottaminen ja viestintä tukitoimintaan kuuluisivat lähtökohtaisesti pelkästään tuomioistuimille ja tuomioistuinvirastolle.

Tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanoon liittyen kanslia viittaa 18.3.2015 antamaansa lausuntoon, jossa tuomioistuinhallinnon riippumattomuuden ja tuomioistuinvirastolle kaavaillun roolin ja yhteiskunnallisen aseman johdosta se on katsonut, että sidosryhmät eivät kuulu tuomioistuinviraston hallitukseen. Myöskään syyttäjälaitoksen tai Asianajajaliiton johtamiseen ja hallinnolliseen päätöksentekoon ei osallistu sidosryhmien edustajia.

Viraston johtokunnan nimeämismenettelyn osalta kanslia katsoo, että tuomioistuinlaitoksen riippumattomuutta tukisi parhaiten se, että johtokunnan jäsenet nimitettäisiin korkeimmassa oikeudessa tai korkeimmassa hallinto-oikeudessa ilman oikeusministeriön tai valtioneuvoston osuutta asiassa. Hakemukset voitaisiin toimittaa suoraan nimittävään tuomioistuimeen. Kanslian näkemyksen mukaan vakinaisten ja erottamattomien oikeusneuvosten muodostama kollegio kykenisi turvaamaan tuomioistuinviraston riippumattomuuden paremmin kuin ehdotettu menettely. Mikäli kuitenkin johtokunnan asettaminen tulee valtioneuvoston tehtäväksi, kanslia katsoo, että ehdotettavissa säännöksissä tulisi nimenomaisesti mainita, että valtioneuvoston on valittava johtokunnan jäsenet sille esitettyjen ehdokkaiden joukosta.

Kanslia kannattaa ylijohtajan kelpoisuusvaatimusten muuttamista niin, että ylijohtajan virkaan edellytetään oikeustieteen ylempää korkeakoulututkintoa. Lisäksi se pitää suotavana, että ylijohtajalla olisi tuomarikokemusta. Tuomarin riippumattoman aseman sisäistäminen voi kanslian mukaan olla vaikeaa henkilölle, jolla ei ole tuomari-taustaa. Kanslia ehdottaa myös, että ylijohtajan asemaa voitaisiin vahvistaa rinnasta-malla ylijohtaja virkamiesoikeudellisesti erottamattomaan tuomariin. Tällä päätöksellä korostettaisiin tuomioistuinviraston riippumattomuutta.

Tuomarinvalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden jär-jestämiseen kanslialla ei ole huomautettavaa.

Muiden huomioiden osalta kanslia toteaa, että tuomioistuinlaitoksen riippumattomuus valtiovallan muista lohkoista ei ole edes EU-maissa osoittautunut itsestään selväksi. Tuomioistuinten toimintaedellytyksiin ja sitä kautta riippumattomuuteen puuttuminen ei käytännössä ole vaikeaa. Tuomareiden työ riippuu palkanmaksun jatkumisesta, toimi-tilojen olemassaolosta, IT-järjestelmien toimivuudesta ja työturvallisuudesta. Kanslia huomauttaa, että mikäli nämä asiat jäävät tuomioistuinlaitoksen ulkopuolisen hallin-non hoidettaviksi, on toimeenpanovalalla käytössään tehokkaat keinot vaikuttaa tuo-mioistuinlaitoksen työhön. Tuomioistuinviraston perustamisessa on siten kysymys val-lan kolmijaon lisäksi myös oikeusvaltion perusrakenteiden vahvistamisesta tasolle, jossa ne kestävät koviakin paineita.

Oikeusministeriölle jäävien tehtävien lista olisi kanslian mielestä hyvä jatkovalmiste-lussa käydä vielä kriittisesti läpi. Erityisesti tehtäviä tulisi tarkastella siitä näkökul-masta, mitä voisi tapahtua, jos toimeenpanovalta pyrkisi tarkoituksellisesti rajoitta-maan tuomioistuinten toimintaedellytyksiä ja riippumattomuutta.

4.2.2 Oikeuskanslerinvirasto

Oikeuskanslerinvirasto ottaa kantaa ainoastaan tuomioistuinten virkaehtosopimuksiin ja tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toi-mivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä. Viraston mukaan toimivallan säilyttämi-nen ministeriöllä on omiaan ehkäisemään huolta siitä, että tuomioistuinten palveluk-sessa olevien tuomioistuinviraston johtokunnan jäsenten asema saattaa eräissä tilan-teissa muodostua esteellisyysnäkökohtien kannalta ongelmalliseksi.

Toisaalta virasto katsoo kuitenkin, että toimivallan säilyttäminen oikeusministeriöllä vähentää tuomioistuinviraston perustamisen tosiasiallista merkitystä tuomioistuinten riippumattomuuden turvaajana. Tämän vuoksi viraston mukaan tulisi mahdollisimman pian tuomioistuinviraston toiminnan käynnistyttyä selvittää keinot virkajärjestelytoimi-vallan antamiseen tuomioistuinvirastolle.

4.3 Yleiset tuomioistuimet

Korkein oikeus on todennut, että se ei lausu asiassa valmistelun tässä vaiheessa. Kaikki hovioikeudet ovat antaneet lausunnon. Käräjäoikeuksista 17 on antanut lausuntonsa asiassa. Ahvenanmaan, Hyvinkään, Itä-Uudenmaan, Kainuun, Kanta-Hämeen, Kemi-Tornion, Keski-Suomen, Lapin, Länsi-Uudenmaan ja Oulun käräjäoikeudet eivät ole lausuneet asiassa.

Kaikki hovioikeudet sekä suurin osa käräjäoikeuksista ovat vastustaneet ehdotusta tuomioistuinten virkaehtosopimuksiin ja tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä. Tuomioistuimilla on ollut eriäviä mielipiteitä viraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksesta. Suurinta osaa muista muutosehdotuksista tuomioistuimet ovat kannattaneet.

4.3.1 Hovioikeudet

4.3.1.1 Helsingin hovioikeus

Helsingin hovioikeus vastustaa ehdotusta tuomioistuinten virkaehtosopimuksiin ja virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä. Hovioikeus huomauttaa, että näiden toimivaltuuksien käyttö on osa tuomioistuimen perustehtävää eli tuomioistuinten toimintaedellytyksistä huolehtimista. Hovioikeus katsoo myös, että näiden asioiden jääminen oikeusministeriöön on vastoin ehdotuksen tavoitetta, että valtioneuvoston ja sen ministeriöiden tulisi keskittyä nimenomaan strategiaan kysymyksiin. Hovioikeus ei pidä perusteltuna sitä, että tuomioistuimet joutuisivat edelleen asioimaan rutiiniluontoisissa asioissa oikeusministeriön kanssa. Hovioikeus katsoo, että mikäli toimivallan siirtoa ei voi toteuttaa heti, pitäisi siihen pyrkiä mahdollisimman pikaisesti.

Hovioikeuden mukaan johtokunnassa tulisi olla Suomen Asianajajaliiton nimeämä asianajaja. Hovioikeus viittaa Norjan ja Tanskan malliin, joissa tuomioistuinviraston johtokunnissa on asianajajajäsen. Hovioikeuden näkemyksen mukaan asianajat tuovat johtokuntatyöhön tarpeellista kokemusta ja näkemystä siitä, miten tuomioistuimet toimivat ja miten tuomioistuinten toimintaa tulisi kehittää. Asianajajat myös edustavat monipuolisesti eri asianosaisryhmiä, eikä heillä siten olen minkään asianosaisryhmän erityistä etua ajettavanaan. Hovioikeus ei katso, että asianajan osallistuminen tuomioistuinten määrärahoista päättämiseen voisi olla ongelmallista tuomioistuimen riippumattomuuden kannalta.

Muutokseen viraston johtokunnan nimeämismenettelyyn tuomioistuimen muuta henkilöstöä edustavan jäsenen osalta hovioikeudella ei ole huomautettavaa.

Hovioikeus vastustaa muutosta viraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksiin. Hovioikeuden mukaan ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksena tulisi olla ylempi korkeakoulututkinto. Hovioikeus huomauttaa, että valtakunnansyyttäjä ja valtakunnanvouti eivät ole vertailukelpoisia tuomioistuinviraston ylijohtajaan, sillä valtakunnansyyttäjä johtaa syyttäjiä ja on itsekkin syyttäjä ja valtakunnanvouti johtaa voutteja. Tuomioistuinviraston ylijohtaja taas ei johda tuomareita eikä tuomioistuimia, vaan tuomioistuinvirastoa. Hovioikeuden näkemyksen mukaan muutkin ylemmät korkeakoulututkinnot kuin oikeusteellinen tutkinto voivat tarjota riittävän opillisen perustan viraston menestykselliseen johtamiseen. Hovioikeus katsoo myös, että ei ole järkevää rajoittaa jo nyt suppean hakijakunnan piiriä entisestään. Päähuomiona tulisi olla yleiset johtamistaidot ja kysy strategiseen ajatteluun ja toimintaan. Hovioikeus myös kiinnittää huomiota siihen, että virastolla tulisi olemaan vahvaa oikeustieteellistä asiantuntemusta joka tapauksessa, sillä johtokunnassa on vahva tuomariedustus ja puheenjohtaja olisi suurella todennäköisyydellä tuomari.

Tuomarinvalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämisestä hovioikeudella ei ole huomautettavaa.

Hovioikeus huomauttaa muista muutoksista, että se kannattaa päällikkötuomarin oikeutta nimittää asessori suorittamatta jäänyttä koulutusohjelmaa vastaavaksi ajaksi. Hovioikeuden mukaan muutos on tarpeellinen, sillä ei ole tarkoituksenmukaista enää saattaa nimityspäätöstä uudestaan korkeimpien oikeuksien harkittavaksi, kun asessorin nimitys on jo kerran tehty.

4.3.1.2 Itä-Suomen hovioikeus

Itä-Suomen hovioikeus vastustaa ehdotusta tuomioistuinten virkaehtosopimuksiin ja virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä. Hovioikeuden mukaan tuomioistuinviraston vertaaminen Valtakunnansyyttäjänvirastoon ja Valtakunnanvoudinvirastoon ei ole perustelua, sillä näillä on kummallakin suora strateginen käskyvalta omaan toimintakenttäänsä nähdessä, kun taas tuomioistuinvirasto on tuomioistuinlaitosta palveleva viranomainen. Näin ollen hovioikeus katsoo, että ehdotuksessa mainittu toimivalta tulisi siirtää tuomioistuinvirastolle heti sen perustamisen yhteydessä. Hovioikeuden näkemyksen mukaan, jos toimivallan siirtoa lykätään, tulee siirron ajankohtaan ottaa selkeä kanta ja tehtävät tulee siirtää tuomioistuinvirastolle kahden vuoden kuluttua sen toiminnan aloittamisesta.

Hovioikeus kannattaa muutosta tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanoon, mutta huomauttaa myös, että tuomioistuinviraston tulee toiminnassaan pitää yllä avointa keskustelua syyttäjä- ja asianajotahon kanssa. Hovioikeus kannattaa myös

muutosta viraston johtokunnan nimeämismenettelyyn tuomioistuinten muuta henkilöstöä edustavan jäsenen osalta. Hovioikeus kannattaa sitä, että yliohtajan kelpoisuusvaatimuksena on muu kuin kansainvälisen tai vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto. Hovioikeus kannattaa myös tuomarINVALINTALAUTAKUNNAN ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämistä ehdotetulla tavalla.

Hovioikeus kiinnittää huomiota siihen, että tuomioistuinten tietojärjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä vastaa neljä eri toimijaa: Oikeusrekisterikeskus, Valtori, oikeusministeriön tietohallintoyksikkö sekä tuomioistuinvirasto itse. Hovioikeuden mukaan tällaisessa tilanteessa on ensiarvoisen tärkeää määritellä kunkin toimijan toimivalta selkeästi ja osoittaa kullekin toimijalle riittävät resurssit tehtäviensä suorittamiseen. Lisäksi hovioikeus huomauttaa, että viraston henkilöresurssien tulee olla riittävät, jotta sen toiminta saadaan alusta alkaen tuottavaksi ja tehokkaaksi.

4.3.1.3 Rovaniemen hovioikeus

Rovaniemen hovioikeus lausuu ainoastaan tuomioistuinten virkaehtosopimuksiin ja virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä. Hovioikeuden näkemyksen mukaan tuomioistuinten virkojen perustaminen, lakkauttaminen ja siirtäminen tulisi kuulua tuomioistuinviraston toimivaltaan, sillä tuomioistuinviraston tehtävänä on huolehtia tuomioistuinlaitoksen toimintaedellytyksistä, tuomioistuinten toiminnan kehittämisestä, suunnittelusta ja tukemisesta. Keskeinen osa näiden tehtävien toteuttamisesta on kyky huolehtia ja päättää tarvittavista resursseista. Hovioikeuden mukaan ilman riittäviä toimivaltuuksia tuomioistuinvirasto ei voi huolehtia sille säädetyistä tehtävistä.

4.3.1.4 Turun hovioikeus

Turun hovioikeus vastustaa ehdotusta tuomioistuinten virkaehtosopimuksiin sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä. Hovioikeus viittaa asiassa aiempaan lausuntoonsa 15.6.2017, jossa on kannattanut työnantajatehtävien siirtämistä tuomioistuinvirastolle. Hovioikeuden mukaan tuomioistuinvirasto ei ole verrattavissa valtakunnan-syyttäjänvirastoon tai valtakunnanvoudinvirastoon, sillä nämä virastot eivät ole verrattavissa itsenäiseen ja riippumattomaan kolmanteen valtiomahtiin, tuomioistuinlaitokseen.

Hovioikeuden näkemyksen mukaan tuomioistuinvirastolle ei ole annettu ehdotuksessa riittävästi vaikutusmahdollisuuksia budjettiasioissa. Hovioikeus viittaa Tanskan ja Norjan malliin, joissa virastolle on annettu laaja vaikuttamismahdollisuus budjetti- ja kehysvalmisteluun. Hovioikeus myös kritisoi nykyistä ehdotusta, jossa tuomioistuinviraston toimivaltaa on kavennettu. Sen mukaan ehdotus merkitsee tuomioistuinlaitoksen

säilymistä poliittisessa ohjauksessa, mistä löytyy ulkomailta varoittavia esimerkkejä. Hovioikeus kiinnittää huomiota tältä osin kansainvälisiin instrumentteihin, ja erityisesti CCJE:n julkaisemaan Magna Carta of Judges, jotka on mainittu luonnoksessa sivuilla 15–16.

Hovioikeudella ei ole huomautettavaa siitä, että viraston johtokuntaan ei kuuluisi Suomen Asianajajaliiton jäsentä. Hovioikeus huomauttaa, että ehdotetun 7 §:n 4 momentin luettelosta henkilöistä, jotka eivät voi olla johtokunnan jäsenenä, puuttuu kansanedustajaan verrattavissa oleva Ahvenanmaan maakuntapäiville valittu edustaja. Hovioikeudella ei ole myöskään muihin muutosehdotuksiin tai hallitukseen esitykseen liittyviä huomioita.

4.3.1.5 Vaasan hovioikeus

Vaasan hovioikeus vastustaa ehdotusta tuomioistuinten virkaehtosopimuksiin ja tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä. Hovioikeus viittaa tuomioistuinlain säätämiseen johtaneeseen hallituksen esitykseen HE 7/2016 vp, jonka lausuntopalautekohdassa keskusviraston perustamisesta todetaan, että virkojen perustamis- ja lakkauttamisvalta voidaan siirtää virastolle.

Hovioikeus kiinnittää huomiota uudistuksen tavoitteisiin, joihin liittyvät tulosohejaus ja sen kehittäminen. Tuomioistuinten palkkamenot muodostavat suurimman osuuden tuomioistuinten menoista ja virkojen siirtäminen, lakkauttaminen ja perustaminen ovat keskeisiä ohjauskeinoja, joilla voidaan vaikuttaa tuomioistuinten toimintaan. Hovioikeus myös huomauttaa, että virkajärjestelyjen harkinta vaatii perehtymistä kunkin tuomioistuimen työtilanteeseen, mikä olisi päällekkäistä työtä tuomioistuinviraston perustoiminnan kanssa. Hovioikeuden mukaan ehdotus on ristiriidassa aiempien kannanottojen kanssa, eikä se ole esityksen tavoitteiden mukainen.

Hovioikeudella ei ole huomautettavaa asianajajajäsenen poisjättämiseen johtokunnan kokoonpanosta. Johtokunnan nimeämismenettelystä hovioikeus lausuu, että on johtokunnan uskottavuuden ja luottamuksen kannalta tärkeää, että sen jäsenillä on sekä monipuolinen tausta, että valmiutta laaja-alaiseen ajatteluun. Toiminnallisesti taas on tärkeää, että johtokunta kykenee ymmärtämään tuomioistuinlaitoksen kokonaisuutta. Muutosesitys tukisi hovioikeuden mukaan näiden tavoitteiden saavuttamista.

Hovioikeus ei ota kantaa viraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksiin. Se kuitenkin huomauttaa, että jatkovalmisteluissa tulisi kiinnittää huomiota siihen, onko muutos välttämätön ja millaisen viestin se antaa ulkopuolisille. Hovioikeuden mukaan voidaan kysyä, onko johtokunnan harkintavaltaa tarpeen rajoittaa ja olisiko syytä mahdollistaa

toisenlaisen osaamisen hyödyntäminen, jos vastainen kehitys osoittaa sen tarpeelliseksi. Hovioikeus kannattaa tuomarinvalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämistä ehdotetulla tavalla.

Muiden hallituksen esitystä koskevien huomioiden osalta hovioikeus kiinnittää huomiota tuomioistuinviraston mahdolliseen oikeuteen tehdä eduskunnalle talousarvioehdotus. Hovioikeus viittaa Euroopan neuvoston ministerikomitean tuomioistuinten toimintaa koskevan suosituksen 40 kohtaan, jossa todetaan, että tuomioistuinvirastolle, tuomioistuimille ja tuomareita edustavalle ammattijärjestölle tulisi varata tilaisuus osallistua budjettivalmisteluun. Käytännössä eduskunnan lakivaliokunta on säännönmukaisesti ja joskus muutkin valiokunnat kuulleet sekä tuomioistuimia että Tuomariliittoa budjettikäsittelyssä. Hovioikeus huomauttaa, että esitysluonnoksessa mainituista syistä tästä saattaa olla vaikea säätää tavallisessa laissa. Hovioikeuden mukaan esityksen perusteluissa olisi kuitenkin hyvä muistuttaa tällaisen soft law -normin olemassaolosta sekä muistuttaa näiden tahojen kuulemisen tärkeydestä budjettivalmistelun aikaisemmissakin vaiheissa.

Hovioikeus myös huomauttaa, että esitysluonnoksessa on esitetty ristiin, että tuomioistuinvirasto päättää omien virkojensa perustamisesta ja että oikeusministeriö päättäisi viraston virkojen perustamisesta. Hovioikeus katsookin, että luonnosta tulisi oikaista tältä osin. Hovioikeus kiinnittää huomiota myös ehdotukseen, että osa toimitteluasioista hoidettaisiin oikeusministeriössä ja osa tuomioistuinvirastossa. Toimitilat ovat tuomioistuinten toiseksi suurin menoerä. Hovioikeuden mukaan järjestely myös merkitsisi päällekkäistä työtä, josta aiheutuisi turhia menoja. Hovioikeuden kritisoi myös sitä, että toimintamalli kaventaisi tulohajautusta toimivan tuomioistuinviraston mahdollisuuksia vaikuttaa tuomioistuinten toimintaedellytyksiin.

Hovioikeus viittaa valmistelussa kuultuun kritiikkiin siitä, että johtoryhmän jäsenet osallistuisivat omaa palkkaustaan koskevan asian käsittelyyn ja toteaa, että on kyseenalaista, onko tämä edes mahdollista. Hovioikeuden mukaan ongelman estämiseksi voitaisiin ottaa lakiin määräys tai esitykseen lausuma siitä, että johtokunnan jäsen on esteellinen osallistumaan itseään koskevan virkaehtosopimusasian käsittelyyn. Harkittavaksi voitaisiin ottaa myös ehdotus, että jäsen ei myöskään osallistuisi toisen henkilöstöryhmän virkaehtosopimusasioiden käsittelyyn. Järjestely ei ole hovioikeuden mukaan ongelmallinen, koska kokoonpanoon kuuluu hallinnonalan virkaehtosopimuksen ulkopuolella olevia korkeimpien oikeuksien jäseniä, päällikkötuomareita ja yksi ulkopuolinen jäsen.

4.3.2 Käräjäoikeudet

4.3.2.1 Espoon käräjäoikeus

Espoon käräjäoikeus pitää lähtökohtana, että tuomioistuinten virkaehtosopimuksiin ja tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvä toimivalta siirtyy tuomioistuinvirastolle. Käräjäoikeuden mukaan tehtävien tulisi siirtymäkauden jälkeen siirtyä virastolle ja tämän varmistamiseksi tulisi määritellä ajankohta, josta lukien siirto toteutetaan.

Käräjäoikeus kannattaa muutosta tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanoon sekä johtokunnan nimeämismenettelyyn. Käräjäoikeus kannattaa myös muutosta viraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksiin sekä tuomarivalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämistä ehdotetulla tavalla. Käräjäoikeus kommentoi, että muutokset ovat tarkoituksenmukaisia ja kannatettavia.

4.3.2.2 Etelä-Pohjanmaan käräjäoikeus

Etelä-Pohjanmaan käräjäoikeus vastustaa ehdotusta tuomioistuinten virkaehtosopimuksiin ja tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä. Käräjäoikeus katsoo, että nämä tehtävät ovat keskeinen tuomioistuinlaitoksen ja tuomareiden riippumattomuuden osatekijä. Käräjäoikeuden mukaan toimivalta näissä kysymyksissä tulisi siirtää oikeusministeriöltä tuomioistuinvirastolle välittömästi tai ainakin hyvin lyhyen, sitovasti säädetyn määräajan kuluessa. Käräjäoikeuden mukaan tehtävien säilyttämistä oikeusministeriön toimivallassa ei voida kestävästi perustella resurssisyillä. Sen sijaan käräjäoikeuden mukaan tuomioistuinviraston resurssit tulee saattaa sellaisiksi, että virasto kykenee asianmukaisesti hoitamaan nämä keskeiset ja olennaiset tehtävät. Tehtävien jättäminen olisi vastoin kansainvälisiä suosituksia ja ohjeita, joihin myös esityksessä on viitattu sivuilla 15–16.

Käräjäoikeus kannattaa ehdotettua muutosta viraston johtokunnan kokoonpanoon. Käräjäoikeus huomauttaa kuitenkin, että johtokunnan kokoonpanossa tulisi heijastua käräjäoikeuksien muita tuomioistuimia merkittävämpi asema, joka johtuu käräjäoikeuksien lukumäärästä, henkilöstöstä ja asiakasmäärästä. Käräjäoikeus ehdottaakin, että asianajajien edustajan sijasta johtokuntaan valittaisiin toinen käräjäoikeuksien edustaja.

Käräjäoikeudella ei ole huomautettavaa koskien muutosta johtokunnan nimeämismenettelyyn tuomioistuinten muuta henkilöstöä edustavan jäsenen osalta. Käräjäoikeus

kannattaa viraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksiin esitettyä muutosta. Käräjäoikeudella ei ole lausuttavaa myöskään tuomarinvalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämisen osalta.

Muiden huomioiden osalta käräjäoikeus kiinnittää huomiota viraston johtokunnan kokoonpanoon ja nimeämismenettelyyn. Käräjäoikeus viittaa kansainvälisiin suosituksiin, joiden mukaan tuomioistuinviraston ehdoton rakenteellinen edellytys on, että vähintään puolet sen jäsenistä tulee olla tuomareiden keskuudestaan valitsemia. Käräjäoikeuden mukaan nyt esitetyssä kokoonpanossa tämä edellytys ei toteudu. Käräjäoikeus kysyykin, ovatko päällikkötuomareiden valitsevat tuomarijäsenet tuomareiden keskuudestaan valitsemia? Käräjäoikeuden mukaan nimeämismenettelyn tulisi varmistaa, että johtokunnan tuomarijäsenet ovat niin sanottujen ”rivituomareiden” keskuudestaan valitsemia. Käräjäoikeus katsoo, että tämän vuoksi johtokunnan tuomarijäsenten nimeämisen tulisi tapahtua tuomareiden kesken järjestettävällä äänestysmenettelyllä.

4.3.2.3 Etelä-Savon käräjäoikeus

Etelä-Savon käräjäoikeus vastustaa ehdotusta tuomioistuinten virkaehtosopimuksiin ja tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä. Käräjäoikeuden mukaan nämä tehtävät ovat keskeinen tuomareiden riippumattomuuden liittyvä osatekijä, jonka johdosta toimivalta myös näissä kysymyksissä tulisi siirtää oikeusministeriöltä tuomioistuinvirastolle.

Käräjäoikeus kannattaa ehdotusta johtokunnan kokoonpanon muutoksesta. Käräjäoikeus kuitenkin katsoo, että asianajajien edustajan sijaan johtokuntaan tulisi nimetä toinen edustaja käräjäoikeuksista. Käräjäoikeus perustelee tätä sillä, että lainkäytön painopiste on alioikeuksissa ja näin ollen myös tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanossa tämä seikka tulisi näkyä.

Käräjäoikeus kannattaa myös ehdotettua muutosta johtokunnan nimeämismenettelyyn. Käräjäoikeus toteaa kuitenkin, että johtokunnan jäsenten nimeämismenettelyn tulisi olla avointa ja läpinäkyvää. Käräjäoikeus kritisoi päällikkötuomareiden välisen keskustelun ehdokkaista jäävän epämääräiseksi, eikä katso sen tukevan avoimuutta ja läpinäkyvyyttä. Käräjäoikeus ehdottaakin, että keskustelun sijasta harkittaisiin ehdokkaiden nimeämistä vaalin kautta.

Käräjäoikeus kannattaa muutosta viraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksiin, ja huomauttaa, että ylijohtajan virkaan nimitettävältä tulisi edellyttää tuomioistuinlaitoksen tuntemusta.

4.3.2.4 Helsingin kärjäoikeus

Helsingin kärjäoikeus kannattaa ehdotusta tuomioistuinten virkaehtosopimuksiin sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä. Kärjäoikeus katsoo, että asiaa voidaan arvioida ehdotuksessa todetuin tavoin uudelleen sen jälkeen, kun tuomioistuinviraston toiminnasta on saatu riittävästi kokemusta.

Kärjäoikeus kannattaa ehdotettua muutosta johtokunnan kokoonpanoon ja lausuu, että asianajajakunnan edustus johtokunnassa ei ole perusteltua. Kärjäoikeus kritisoi sitä, että tuomari-edustuksen osalta johtokunnan kokoonpano ei ole tasapuolinen. Kärjäoikeuden mukaan suurin osa tuomioistuinviraston tehtävistä liittyy tavalla tai toisella kärjäoikeuksiin ja lisäksi lainkäytön painopiste on kärjäoikeudessa. Tämän vuoksi kärjäoikeuden mukaan useamman kuin yhden johtokunnan jäsenen tulisi edustaa kärjäoikeuksia tai kärjäoikeuksien edustajan lisäksi ainakin yhdellä muulla johtokunnan jäsenellä tulisi olla hyvä kärjäoikeuksien tuntemus.

Kärjäoikeuden mukaan muutos viraston johtokunnan nimeämismenettelyyn on perusteltu. Kärjäoikeus kuitenkin kritisoi sitä, että johtokunnan nimitysmenettely muodostuu ehdotetussa muodossa monimutkaiseksi. Kärjäoikeus kannattaa ehdotettua muutosta viraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksiin ja lausuu, että se on ylijohtajan tehtävät huomioon ottaen perusteltu.

Kärjäoikeus kannattaa tuomarinvalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämistä ehdotetulla tavalla. Muiden huomioiden osalta kärjäoikeus lausuu, että se pitää suppean johtokunnan sekä sitä tukevan laajan neuvottelukunnan mallia ehdotettua kahdeksanjäsenistä johtokuntaa tehokkaampana ja toimivampana. Suppeassa johtokunnassa tulisi kärjäoikeuden mukaan olla kärjäoikeuksien laamannien edustus.

4.3.2.5 Keski-Pohjanmaan kärjäoikeus

Keski-Pohjanmaan kärjäoikeus katsoo, että ehdotus tuomioistuinten virkaehtosopimuksiin sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä voidaan hyväksyä ainoastaan siirtymäkauden ratkaisuna. Kärjäoikeuden mukaan on luonnollista, että sillä on myös edellä mainittu toimivalta, koska tuomioistuinvirasto jakaa resurssit.

Kärjäoikeus kannattaa muutosta tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanoon sekä johtokunnan nimeämismenettelyyn. Kärjäoikeus kannattaa myös muutosta viraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksiin. Kärjäoikeuden mukaan, vaikka ylijohtaja ei

sinänsä johdakaan tuomitsemistoimintaa, on kyky ymmärtää Suomen oikeusjärjestelmää ehdoton tehtävässä onnistumisen kannalta.

Käräjäoikeus kannattaa tuomarivalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämistä ehdotetulla tavalla.

4.3.2.6 Kymenlaakson käräjäoikeus

Kymenlaakson käräjäoikeus vastustaa ehdotusta tuomioistuinten virkaehtosopimukseen sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä ja katsoo, että toimivallan olisi taroituksenmukaista olla tuomioistuinvirastolla.

Käräjäoikeuden mukaan muutos tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanoon on perusteltu. Käräjäoikeus kannattaa myös muutosta viraston johtokunnan nimeämismenettelyyn. Viraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksien osalta käräjäoikeus katsoo, että tärkeintä on henkilön osaaminen. Lähtökohtaisesti ajatus kelpoisuusedellytyksen rajaamisesta juristikuntaan on käräjäoikeuden mukaan perusteltavissa, mutta toisaalta laajempi mahdollisuus rekrytoida paras mahdollinen hakija on painavampi peruste. Käräjäoikeus pitää kuitenkin muutosta hyvänä.

Käräjäoikeus kannattaa tuomarivalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämistä ehdotetulla tavalla.

4.3.2.7 Pirkanmaan käräjäoikeus

Pirkanmaan käräjäoikeus kannattaa ehdotusta tuomioistuinten virkaehtosopimukseen sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä. Käräjäoikeus kuitenkin katsoo, että tilanne tulee tarkastaa uudelleen viraston perustamisen jälkeen.

Käräjäoikeuden mukaan muutosehdotus tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanoon on sen toimivuuden kannalta hyvä asia. Käräjäoikeus huomauttaa kuitenkin, että käräjäoikeuksien edustusta on toivottu vahvennettavaksi käräjäoikeuksien suuren henkilömäärän ja työn vaikuttavuuden vuoksi. Tämän vuoksi käräjäoikeus ehdottaa, että johtokunnan kokoonpanosta poistettavaksi ehdotetun Asianajajaliiton edustajan tilalle tulisi ottaa toinen käräjäoikeuksien edustaja. Lisäksi käräjäoikeus huomauttaa, että johtokunnan jäseneltä tulisi edellyttää käytännössä osoitettua johtamistaitoa, muuten kyse olisi enemmänkin neuvostosta tai edustajistosta.

Käräjäoikeus kritisoi viraston johtokunnan nimeämismenettelyä ja katsoo sen olevan epämielinen. Esityksestä ei käräjäoikeuden mukaan käy ilmi, mitä tulee tehdä, jos

edustajaa ei löydy päällikkötuomarien keskusteluiden perusteella. Käräjäoikeuden näkemyksen mukaan kyseeseen voisi tulla äänestys. Käräjäoikeus kiinnittää nimeämismenettelyssä huomiota myös eri tahojen kuulemiseen, tasa-arvolain toteutumiseen, ilmoittautuneiden tiedonsaantiin valintaprosessista ja heidän valitusoikeuteensa. Käräjäoikeuden mukaan johtokunnan jäsenten valinnassa tulisi pyrkiä saamaan käyttöön parhaat voimat kuitenkin siten, että valinnan avoimuus sekä oikeudenmukaisuus toteutuvat. Käräjäoikeus ehdottaa, että hakukriteereistä säädetään tarkemmin jatkolainsäädännössä tai tuomioistuinviraston työjärjestyksessä.

Käräjäoikeus pitää muutosta viraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksiin perusteltuna. Käräjäoikeus kannattaa myös tuomarinvalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämistä ehdotetulla tavalla sekä muita ehdotettuja muutoksia.

4.3.2.8 Pohjanmaan käräjäoikeus

Pohjanmaan käräjäoikeus vastustaa ehdotusta tuomioistuinten virkaehtosopimuksiin sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä. Käräjäoikeuden mukaan virasto tulisi olemaan muodollisesti itsenäinen, mutta käytännössä itsenäisyyttä rajoittaisi tärkeiden toimintojen jääminen poliittisen päätöksenteon piiriin. Myös tuomioistuinten rooli heikentyy, jos toimivalta jää ministeriölle.

Käräjäoikeus kannattaa muutoksia viraston johtokunnan kokoonpanoon sekä nimeämismenettelyyn. Käräjäoikeus kannattaa myös muutosta viraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksiin sekä tuomarinvalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämistä ehdotetulla tavalla.

Käräjäoikeus kritisoi ehdotusta siitä, että siinä ei ole mainittu oikeuspalvelujen tarjoamisen varmistamisesta kummallakin kotimaisella kielellä. Käräjäoikeus katsoo kysymyksen olevan tärkeä, sillä Manner-Suomessa ei ole yhtäkään täysin ruotsinkielistä tuomioistuinta (ainoastaan Ahvenanmaan käräjäoikeus). Käräjäoikeus katsoo oikeusministeriön toimineen hyvänä esimerkkinä asiassa muihin ministeriöihin verrattuna ja toivoo tämän jatkuvan tulevaisuudessa. Käräjäoikeuden mukaan maininta kielituomareista on tärkeää, mutta tuomioistuinten kielivalmius on erityisen tärkeää myös kielisten oikeuksien toteutumiselle erilaisissa hallinnollisissa ohjelmissa ja suunnitelmissa. Käräjäoikeuden mukaan hyviä työkaluja tämän toteuttamiseen ovat työjärjestys ja rekrytointiohjeet, kuten myös viraston sijainti. Kuitenkin myös jonkinlainen maininta itse esityksessä olisi tarpeen, esimerkiksi kappaleessa 19.2.

4.3.2.9 Pohjois-Karjalan kärjäoikeus

Pohjois-Karjalan kärjäoikeus vastustaa ehdotusta tuomioistuinten virkaehtosopimukseen sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä. Kärjäoikeuden mukaan tuomioistuinviraston tehtävänä on huolehtia tuomioistuinlaitoksen toimintaedellytyksistä ja virastolla täytyy olla tällöin mahdollisuus päättää tarvittavista resursseista. Edellä mainittu toimivalta tulisi näin ollen kuulua tuomioistuinvirastolle heti viraston perustamisesta lähtien. Kärjäoikeus kritisoi esitettyä ratkaisua keinotekoiseksi ja huomauttaa sen heikentävän merkittävästi tuomioistuinviraston riippumattomuutta.

Kärjäoikeus kannattaa muutosta tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanoon siltä osin, että johtokuntaan ei kuulu Suomen Asianajajaliiton jäsentä. Kärjäoikeuden näkemyksen mukaan johtokunnassa tulisi sen sijaan vahvistaa kärjäoikeuksien edustusta johtokunnan jäsenten lukumäärän säilyessä aiemmin ehdotetun mukaisena.

Kärjäoikeus kannattaa muutosta viraston johtokunnan nimeämismenettelyyn. Kärjäoikeus kannattaa myös muutosta viraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksiin. Kärjäoikeuden mukaan tehtävän asianmukainen hoitaminen edellyttää oikeustieteen ylemmän korkeakoulututkintoa, perehtyneisyyttä tuomioistuinlaitoksen toimintaan sekä käytännössä osoitettua johtamistaitoa. Kärjäoikeus huomauttaa, että oikeustieteellisellä asiantuntemuksella on suuri merkitys myös sille, että ylijohtaja voi saavuttaa tehtävän menestyksekkään hoitamisen edellyttämän luottamuksen tuomioistuimilta ja niiden henkilökunnalta.

Kärjäoikeus kannattaa tuomarinvalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämistä ehdotetulla tavalla, sillä edellytyksellä, että tuomioistuinviraston sijoituspaikkakuntaa koskeva valinta tukee ehdotettua menettelyä.

4.3.2.10 Pohjois-Savon kärjäoikeus

Pohjois-Savon kärjäoikeus ei vastusta ehdotusta tuomioistuinten virkaehtosopimukseen sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä toistaiseksi oikeusministeriöllä. Kärjäoikeus kuitenkin huomauttaa, että tuomioistuinten aito riippumattomuus voi edellyttää virkaehtosopimukseen ja virkajärjestelyihin liittyvän toimivallan siirtämistä perustettavalle virastolle. Tämän vuoksi tuomioistuinlakia muutettaessa olisi sitovasti määrättävä siirtymäajasta, jonka kuluessa kysymys selvitetään ja päätös toimivallan siirtämisestä tehdään. Kärjäoikeuden mukaan olisi asiamukaista, että selvitystä olisi tekemässä myös perustettava tuomioistuinvirasto itse. Kärjäoikeus ehdottaa sopivaksi määräajaksi viraston

ensimmäisen johtokunnan toimikautta, jonka päättyessä siirtymäkausi lakkaisi ja pää-tös toimivallan siirtämisestä tehtäisiin, tai vaihtoehtoisesti jätettäisiin tekemättä.

Käräjäoikeus kannattaa muutosta tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanoon. Käräjäoikeuden mukaan asiakasorganisaatioiden edustus (asianajajat, syyttäjät) joh-tokunnassa ei ole perusteltua, vaikkakin yhteistyö näiden tahojen kanssa täytyy olla kiinteätä. Käräjäoikeus huomauttaa, että käräjäoikeuksien edustuksen tulisi olla vah-vempi esimerkiksi niin, että johtokuntaan kaikissa tapauksissa kuuluu edustaja sekä käräjäoikeuden laamanneista, että käräjätuomareista. Käräjäoikeuden mukaan tämä on välttämätöntä paitsi sen vuoksi, että käräjäoikeuksia ja niiden tuomareita on paljon, mutta erityisesti siksi, että yleisten tuomioistuinten toiminnan painopiste on siirtynyt ja siirtyy yhä enenevässä määrin käräjäoikeuksiin. Käräjäoikeus huomauttaa, että tämä kehitys on täysin toivottua ja noudatetun oikeuspolitiikan mukaista ja sen täytyy näkyä tuomioistuinviraston päättävän elimen kokoonpanossa.

Käräjäoikeus kannattaa muutosta viraston johtokunnan nimeämismenettelyyn. Viras-ton ylijohtajan kelpoisuusvaatimusten osalta käräjäoikeus pitää välttämättömänä, että ylijohtajalla on tuomarinvirkaan oikeuttava oikeustieteellinen ylempi korkeakoulutut-kinto. Lisäksi suotavaa olisi kokemus tuomarin tehtävistä tai ainakin muu siihen ver-rattava työkokemus. Käräjäoikeus perustelee tätä sillä, että tosiasiallisesti tuomiois-tuinviraston ylijohtaja tulee toimimaan tuomioistuinlaitoksen keulakuvana siinä kuin korkeimpien oikeuksien presidentinkin, vaikka ylijohtajan tehtäviin lainkäyttö ei kuulu-kaan. Lisäksi tuomioistuinlaitoksen ylimpiin johtaviin virkamiehiin kuuluvalta viraston ylijohtajalta tehtäviensä puolesta joka tapauksessa edellytetään perusteellista ymmär-rystä tuomitsemistoiminnasta. Käräjäoikeuden näkemyksen mukaan pelkästään oi-keustieteen maisterin tutkinnon suorittamisen tuoma teoreettinen tieto Suomen oi-keusjärjestyksestä ja oikeuslaitoksesta ei ole riittävä laajan substanssikentän hallitse-miseksi. Käräjäoikeuden mukaan siis käytännössä kelpoisuusvaatimusten tulisi olla lähimain samanlaiset kuin valittaessa päällikkötuomareita.

Käräjäoikeus kannattaa tuomarivalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämistä ehdotetulla tavalla. Käräjäoikeus huomauttaa lisäksi tuomioistuinviraston resursseista. Käräjäoikeuden mukaan perustettavan viraston työ-tehtävistä päätettäessä on huolehdittava siitä, että se vapauttaa tuomioistuinten joh-toa ja hallintoa yksikön johtamiseen liittyviin tehtäviin ja palvelee tuomioistuimia päivit-täisten tehtävien hoitamisessa. Sama koskee harvakseltaan toistuvia substanssiasi-oita, kuten esimerkiksi tiedoksiantoja ulkomaille ja harvinaisten tulkkauksipalveluiden järjestämistä. Tällaisten kysymysten selvittäminen erikseen yksiköissä vie käräjäoi-keuden mukaan kohtuuttomasti aikaa lainkäyttöasian hoitamiselta.

Käräjäoikeus on huolissaan siitä, että eri yksiköissä ”pyörä keksitään” tämän tyyppisissä asioissa ja tilanteissa niin hallinnossa kuin lainkäytössäkin aina uudelleen. Käräjäoikeus huomauttaakin, että tuomioistuinviraston tehtävänä tulee olla myös tuomioistuinten konkreettinen palveleminen niiden johdon ja hallinnon avustamiseksi sekä tehokkaan ja laadukkaan lainkäyttötehtävän suorittamiseksi. Niiden asioiden suhteen, joita ei suoraan siirretä viraston hoidettavaksi, on oltava valmiudet nopeasti ja asiantuntevasti antaa tuomioistuinten tarvitsemaa asiantuntija-apua. Käräjäoikeus painottaa, että on huolehdittava siitä, että virasto saa tehtävänsä toteuttamiseksi riittävät resurssit.

4.3.2.11 Päijät-Hämeen käräjäoikeus

Päijät-Hämeen käräjäoikeus vastustaa ehdotusta tuomioistuinten virkaehtosopimukseen sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä. Käräjäoikeuden mukaan tuomioistuinviraston tulee huolehtia tuomioistuinlaitoksen toimintaedellytyksistä ja se edellyttää toimivaltaa myös tältä osin.

Käräjäoikeus kannattaa muutosta tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanoon. Käräjäoikeus kannattaa myös muutosta viraston johtokunnan nimeämismenettelyyn sekä viraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksiin. Lisäksi käräjäoikeus kannattaa tuomarivalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämistä ehdotetulla tavalla.

4.3.2.12 Satakunnan käräjäoikeus

Satakunnan käräjäoikeus kannattaa ehdotusta tuomioistuinten virkaehtosopimukseen sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä, mutta kyse pitäisi olla ainoastaan siirtymävaiheesta, eli toimivallan pitäisi siirtyä myös tältä osin tuomioistuinvirastolle.

Käräjäoikeus kannattaa muutosta tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanoon Asianajajaliiton jäsenen osalta. Sen sijaan käräjäoikeus katsoo, että johtokunnassa tulisi olla parempi käräjäoikeuksien edustus ottaen huomioon niiden lukumäärä, henkilöstömäärä, asiamäärät, toimintamenot, toimitilat ja koulutustarpeet. Huomioon tulee myös ottaa, että lainkäytön painopiste on käräjäoikeudessa ja näin ollen tuomioistuinviraston työ tulee keskittymään käräjäoikeuksiin.

Käräjäoikeus kannattaa muutosta viraston johtokunnan nimeämismenettelyyn sekä viraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksiin. Lisäksi käräjäoikeus kannattaa tuomarivalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämistä ehdotetulla tavalla.

4.3.2.13 Tuusulan käräjäoikeus

Tuusulan käräjäoikeus toteaa tuomioistuinten virkaehtosopimusta sekä tuomioistuinten virkojen perustamista, lakkauttamista ja siirtämistä koskevan toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä, että toimivallan tulisi siirtyä tuomioistuinvirastolle lyhyen siirtymäkauden jälkeen.

Käräjäoikeus kannattaa muutosta tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanoon. Käräjäoikeuden mukaan Suomen Asianajajaliiton edustus ei ole tarpeen. Käräjäoikeus huomauttaa kuitenkin, että käräjäoikeuksien edustus voisi olla vahvempi.

Käräjäoikeus kannattaa muutosta viraston johtokunnan nimeämismenettelyyn ja viraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksiin. Lisäksi käräjäoikeus kannattaa tuomarivalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämistä ehdotetulla tavalla.

4.3.2.14 Vantaan käräjäoikeus

Vantaan käräjäoikeus ei kannata sitä, että tuomioistuinten virkaehtosopimuksiin sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvä toimivalta säilyisi oikeusministeriöllä. Käräjäoikeuden mukaan nämä tehtävät kuuluvat tuomioistuinviraston hoidettavaksi. Käräjäoikeus huomauttaa, että mikäli jonkinlainen siirtymäaika on käytännön toteuttamisen takia tarpeen, siirtymäaika on lain säätämisen yhteydessä määriteltävä.

Käräjäoikeuden mukaan ehdotettu johtokunnan kokoonpano on kompromissi, jonka kanssa voi elää. Käräjäoikeus ehdottaa vaihtoehtoisesti, että asianajajajäsen korvattaisiin tuomarijärjestöjen asettamalla henkilöllä.

Käräjäoikeus kannattaa muutosta viraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksiin sekä tuomarivalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämistä ehdotetulla tavalla.

4.3.2.15 Varsinais-Suomen käräjäoikeus

Varsinais-Suomen käräjäoikeus kannattaa ehdotusta tuomioistuinten virkaehtosopimuksiin sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä. Käräjäoikeuden mukaan ehdotus on kannatettava, koska tuomioistuinvirasto organisatorisesti jää oikeusministeriön eikä eduskunnan alaisuuteen. Käräjäoikeus huomauttaa, että virastojen kannalta keskeinen seikka eli tulosoaja ja tulosneuvottelujen käyminen tulisi ilmetä suoraan

laista. Tällä hetkellä tuomioistuinviraston rooli tältä osin ilmenee ainoastaan ehdotetun lain perusteluista.

Käräjäoikeus kannattaa muutosta tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanoon sekä viraston johtokunnan nimeämismenettelyyn. Käräjäoikeus kannattaa myös muutosta viraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksiin. Käräjäoikeuden mukaan ylijohtajalla tulee olla ehdotettu ylempi oikeustieteellinen koulutus sekä muu kokemus, johtamistaito sekä johtamiskokemus. Lisäksi käräjäoikeus kannattaa tuomarivalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämistä ehdotetulla tavalla.

4.3.2.16 Ylivieska-Raahen käräjäoikeus

Ylivieska-Raahen käräjäoikeus ei kannata ehdotusta tuomioistuinten virkaehtosopimuksiin sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä. Käräjäoikeuden mukaan toimivalta tulisi siirtää tuomioistuinvirastolle. Käräjäoikeus kuitenkin toteaa, että jos tarvitaan siirtymävaihetta, toimivallan siirrosta tulisi säätää lailla. Käräjäoikeus ehdottaa, että siirtyminen voisi tulla voimaan esimerkiksi kahden tai kolmen vuoden kuluttua viraston perustamisesta.

Käräjäoikeudella ei ole huomautettavaa ehdotuksiin tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanosta eikä viraston johtokunnan nimeämismenettelystä. Käräjäoikeus kannattaa muutosta viraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksiin sekä tuomarivalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämistä ehdotetulla tavalla.

4.4 Hallinto-oikeudet

Korkein hallinto-oikeus ja kaikki kuusi alueellista hallinto-oikeutta ovat antaneet lausuntonsa luonnoksesta hallituksen esitykseksi. Ahvenanmaan hallintotuomioistuin ei ole antanut lausuntoa. Suurin osa hallinto-oikeuksista kannatti ehdotettuja muutoksia, mutta eriäviä mielipiteitä esitettiin muun muassa tuomioistuinten virkaehtosopimuksiin sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä sekä viraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksista.

4.4.1 Korkein hallinto-oikeus

Korkein hallinto-oikeus kannattaa ehdotusta tuomioistuinten virkaehtosopimuksiin sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä. Korkein hallinto-oikeus katsoo, että virkaehtosopimusten osalta tämä poistaisi muiden kuin päällikkötuomareiden sekä tuomioistuinten muun henkilökunnan edustajien tuomioistuinviraston johtokuntaan kuulumisesta mahdollisesti aiheutuvat esteellisyysongelmat. Myös virkajärjestelyjen osalta toimivallan pidättäminen parlamentaarisessa vastuussa olevalle ministeriölle on paremmin sopusoinnussa hallintovalan käyttöä koskevien valtiosääntöperiaatteiden kanssa kuin sen uskominen tuomioistuinvirastolle, joka on tarkoitettu muusta hallintojärjestelmästä poikkeavaksi tuomarijohtoiseksi itsenäiseksi viranomaiseksi.

Korkein hallinto-oikeus kannattaa muutosta tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanoon. Korkein hallinto-oikeus katsoo, että muutos on johtokunnan toimivuuden kannalta perusteltua ja se poistaa ongelman, joka liittyi toimikunnan ehdotuksessa muiden oikeudenkäyntiavustajatahojen (julkiset oikeusavustajat, lupalakimiehet) edustuksen puuttumiseen. Korkein hallinto-oikeus kannattaa muutosta viraston johtokunnan nimeämismenettelyyn.

Korkein hallinto-oikeus vastustaa muutosta viraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimukseen, eikä pidä tarkoituksenmukaisena ylijohtajan kelpoisuusedellytyksenä olevan ylemmän korkeakoulututkinnon rajaamista oikeustieteelliseen tutkintoon. Ylijohtajan vertaaminen pykäläehdotuksen perusteluissa valtakunnansyyttäjän tai valtakunnanvoudin tehtävään ei korkeimman hallinto-oikeuden mielestä ole perusteltua. Korkein hallinto-oikeus perustelee tätä sillä, että oikeusministeriön alaisten keskusvirastojen päälliköt ovat oman hallinnon alansa johtajia ja keulakuvia, esimerkiksi valtakunnansyyttäjä on ylin syyttäjäviranomainen. Tuomioistuinviraston ylijohtaja ei sen sijaan ole tuomiovalan johtava edustaja, vaan hänen tehtävänsä on tuomarienemmistöisen johtokunnan alaisuudessa johtaa virastoa, jonka päätehtävä on huolehtia tuomioistuinten taloudellisista ja organisatorisista toimintaedellytyksistä. Korkeimman hallinto-oikeuden mukaan ylijohtajan tehtävä edellyttää ensisijaisesti valtion talousarvion valmisteluun, julkisten organisaatioiden toimintaperiaatteisiin ja strategiseen johtamiseen liittyvää pätevyyttä. Ylijohtajan tehtäviin ei kuulu oikeudellinen ratkaisutoiminta tai oikeudellisten kysymysten ratkaiseminen. Korkein hallinto-oikeus katsoo, että ylijohtajan tehtävät ja asema huomioon ottaen virkaan tarvittavat akateemiset valmiudet voi saavuttaa myös yhteiskunta-, hallinto- tai kauppatieteellisellä korkeakoulututkinnolla.

Korkein hallinto-oikeus toteaa, että oikeustieteellinen korkeakoulututkinto on sinänsä hyvä pohja ylijohtajan tehtävään kuten muihinkin vastaavan tason valtionhallinnon johtaviin tehtäviin. Kuitenkin sen asettaminen kelpoisuusedellytykseksi karsisi pois henkilöitä, joilla esimerkiksi ministeriöiden talousarviovalmistelun johtotehtävissä tai

muiden keskushallintoviranomaisten johtamisessa saavutetun kokemuksen perusteella olisi erinomaiset edellytykset johtaa tuomioistuinvirastoa. Korkeimman hallinto-oikeuden käsityksen mukaan ei myöskään ole perusteltua ajatella tuomioistuinviraston ylijohtajan tehtävää osaksi tuomarinuraa. Esimerkiksi yksittäisen tuomioistuimen päällikkötuomarina toimiminen ei välttämättä anna asianomaiselle ylijohtajan tehtävässä tarvittavaa kokemusta ja kokonaiskuvaa valtion talousarvion valmistelusta ja käsittelystä valtioneuvostossa ja eduskunnassa. Korkein hallinto-oikeus toteaaakin, että viraston tarvitsema tuomioistuinten tuntemus ja oikeudellinen asiantuntemus tulee ensisijaisesti johtokunnasta.

Korkein hallinto-oikeus kannattaa tuomarivalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämistä ehdotetulla tavalla sekä muita ehdotettuja muutoksia. Muiden huomioiden osalta korkein hallinto-oikeus kiinnittää huomiota ehdotetun tuomioistuinlain 19 a luvun 2 §:n 12 kohtaan ("huolehtia muista tuomioistuinlaitoksen keskushallintotehtävistä") ja sitä koskeviin perusteluihin. Korkein hallinto-oikeus huomauttaa, että rajaus keskushallintotehtäviin ei mahdollista tuomioistuinten hoidettavien hallinnollisten tehtävien keskittämistä vaan kukin tuomioistuin on jatkossakin velvollinen huolehtimaan esimerkiksi tietosuojasäännösten noudattamisesta, viestinnästä ja tiedottamisesta sekä henkilöstöhallintonsa perustehtävistä.

Virastoa ei ole tarkoituksenmukaista kehittää palvelukeskuksena vaan muiden Pohjoismaiden tapaan nimenomaan keskushallintotehtäviä hoitavana asiantuntijaviranomaisena. Korkeimman hallinto-oikeuden mukaan virasto voi antaa konsultointia ja apua esimerkiksi henkilöstöhallintoon tai tiedottamiseen liittyvissä ongelmatilanteissa tai toiminnan kehittämisessä sekä hankintoihin ja tulkkaussopimuksiin liittyvissä rutiinitoiminnoissa. Korkein hallinto-oikeus kuitenkin painottaa, että tuomioistuimilla tulee säilyä riittävät omat hallinnolliset resurssit niin, että ne voivat hoitaa lainkäyttötehtäviään itsenäisesti ilman jokapäiväistä riippuvuussuhdetta suhteessa virastoon.

Korkein hallinto-oikeus kiinnittää huomiota myös ehdotetun tuomioistuinlain 19 a luvun 2 §:n 3 kohtaan. Lakiehdotuksen yleisperusteluissa on tältä osin esitetty, että HAIPA- ja AIPA-hankkeiden hanketoimistot tulisivat kuulumaan osaksi virastoa, siltä osin kuin kyseiset hankkeet ovat edelleen käynnissä viraston aloittaessa toimintansa. Korkein hallinto-oikeus huomauttaa, että HAIPA-hanke valmistunee ennen tuomioistuinviraston toiminnan käynnistymistä, joten käytännössä vain AIPA-hanketoimisto siirtynee tuomioistuinviraston yhteyteen, jolloin sen henkilökunta jatkaa virastossa ainakin osin myös kyseisen järjestelmän ylläpitovaiheeseen. Korkein hallinto-oikeus huomauttaa, että on pidettävä erityistä huolta siitä, että virastoon saadaan riittävät resurssit ja asiantuntemus myös HAIPA:n ylläpitoon ja kehittymiseen liittyviin tehtäviin.

Korkein hallinto-oikeus kiinnittää huomiota myös lakiehdotuksen yleisperusteluihin sisältyvään oikeusvertailevaan jaksoon. Alankomaiden Raad van State on vertailevassa

jaksossa käännetty ”valtioneuvoston lainkäyttöosastoksi”. Suomalainen lukija voi saada nimityksestä ”valtioneuvosto” virheellisen mielikuvan, koska Raad van Staten lainkäyttö-osasto on hallituksesta irrallinen ja täysin riippumaton lainkäyttöelin.

4.4.2 Helsingin hallinto-oikeus

Helsingin hallinto-oikeus kannattaa ehdotusta tuomioistuinten virkaehtosopimuksiin sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä. Hallinto-oikeus kannattaa myös sitä, että tuomioistuinviraston johtokuntaan ei kuuluisi Suomen Asianajajaliiton edustajaa. Lisäksi hallinto-oikeus esittää, että johtokunnassa tulisi olla sekä yleiset että hallinto- ja erityistuomioistuimet edustettuna muun henkilökunnan edustajan osalta. Hallinto-oikeus perustelee ehdotusta sillä, että tällöin turvattaisiin lainkäytön henkilöstön edustus eri tuomioistuinlinjoista. Hallinto-oikeus toteaa, että tarvetta myöskään julkishallinnon asiantuntemusta vaativan jäsenen mukana ololle on vaikea nähdä.

Hallinto-oikeus kannattaa muutosta viraston johtokunnan nimeämismenettelyyn, jonka se katsoo vievän viraston johtokunnan jäsenten nimeämismenettelyä yhdenmukaisempaan suuntaan. Hallinto-oikeus kannattaa myös muutosta viraston ylijohhtajan kelpoisuusvaatimuksiin sekä tuomarinvalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämistä ehdotetulla tavalla.

Hallinto-oikeus toteaa muista muutoksista, että päällikkötuomarin nimitysoikeus joustavoittaa menettelyä tilanteessa, jossa koulutusohjelma tai harjoittelu on jäänyt kesken. Hallintojohtajan virkanimike on myös hallinto-oikeuden mukaan ehdottomasti liisättävä lakiin. Hallinto-oikeus kritisoi muutoksenhakupykälän olevan edelleen liian yleisellä tasolla. Muutoksenhakupykälästä on vaikea hahmottaa esimerkiksi se, mistä johtokunnan tekemistä päätöksistä voidaan valittaa hallinto-oikeuteen.

4.4.3 Hämeenlinnan hallinto-oikeus

Hämeenlinnan hallinto-oikeus lausuu, että sillä ei ole huomautettavaa ehdotukseen tuomioistuinten virkaehtosopimuksiin sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä. Hallinto-oikeus kannattaa muutosta tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanoon. Asianajajat, oikeusavustajat ja muut tuomioistuinlaitoksessa säännönmukaisesti asioivat avustajat pystyvät hallinto-oikeuden mukaan arvioimaan tuomioistuimen toimintaa käyttäjänäkökulmasta ja tekemään myös tarvittavia kehittämis ehdotuksia, joten heiltä saatu tieto on arvokasta. Kuitenkin se voidaan hankkia myös kuulemalla asianomaisia

tahoja säännöllisesti. Eri tahojen kuuleminen toisi myös laajemmin käyttäjänäkökulmaa toiminnasta kuin pelkästään Asianajajaliiton edustajan osallistuminen päätösten tekoon.

Hallinto-oikeus kannattaa muutosta viraston johtokunnan nimeämismenettelyyn. Hallinto-oikeus toteaa, että johtokunnan tulee ajaa objektiivisesti tuomioistuinlaitoksen etua siten, että sen toiminta vastaa demokraattisen oikeusvaltion tuomioistuintoiminnalle asettamia edellytyksiä ja myös asiakkaiden perusteltuja odotuksia. Tämän vuoksi johtokunnan pitäisi olla mahdollisimman pitkälle vapaa intressiedustuksellisista elementeistä. Jos esimerkiksi resurssien kohdentamispäätöksissä pidetään kiinni jäsenen edustaman tahon eduista, voi johtokunnan toiminta hallinto-oikeuden mukaan lamaantua kokonaan, eikä se ajaisi oikeusvaltion etua.

Viraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksista hallinto-oikeus toteaa, että ylijohtajaksi tulisi nimittää ennen muuta kyvykäs ja taitava johtamiskokemusta omaava henkilö. Tuomioistuinviraston menestyksellinen johtaminen edellyttää myös toimintaympäristön tuntemusta ja tähän juristitutkinto antaa tietyt perusvalmiudet, vaikkakin hallinto-oikeuden mukaan nämä valmiudet on mahdollista omaksua muutakin kautta. Hallinto-oikeus huomauttaa, että on riski rajata kelpoisuus pelkästään ehdotetulla tavalla juristitutkintoon, jos tavoitteena on, että ylijohtajan virkaan saataisiin parhaita mahdollisia hakijoita. Hallinto-oikeus ei sinänsä vastusta kuitenkaan kelpoisuusehtojen muuttamista, mutta pyytää vielä harkitsemaan kelpoisuusehtojen muotoilemista siten, että virkaan voitaisiin valita myös muun soveltuvan ylemmän korkeakoulututkinnon omaava riittävän tuomioistuintoiminnan tuntemuksen omaava hakija. Hallinto-oikeus ehdottaa, että juristitutkinto kirjattaisiin ehdotetulla tavalla ensisijaiseksi kelpoisuusvaatimukseksi.

Hallinto-oikeus kannattaa tuomarivalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämistä ehdotetulla tavalla, mutta huomauttaa, että järjestelmän toimivuus riippuu täysin tuomioistuinviraston sijaintipaikasta.

4.4.4 Itä-Suomen hallinto-oikeus

Itä-Suomen hallinto-oikeus kannattaa ehdotusta tuomioistuinten virkaehtosopimukseen sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä. Hallinto-oikeus kannattaa myös muutosta tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanoon sekä viraston johtokunnan nimeämismenettelyyn.

Viraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimusta osalta hallinto-oikeus kannattaa lähtökohtaisesti hallituksen esityksen luonnoksessa lausutuin perustein, että ylijohtajan virkaan

edellyttäisiin oikeustieteen muuta ylempää korkeakoulututkintoa kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkintoa. Hallinto-oikeus pyytää kuitenkin kiinnittämään huomiota siihen, että kyseessä on hallinnollinen tukivirasto, jossa ylintä päätösvaltaa käyttää joka tapauksessa tuomarienemmistöinen johtokunta. Tästä johtuen hallinto-oikeus ei näe periaatteellista estettä sille, että ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksena voisi olla myös soveltuva ylempi korkeakoulututkinto.

Hallinto-oikeus kannattaa tuomarivalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämistä ehdotetulla tavalla.

4.4.5 Pohjois-Suomen hallinto-oikeus

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus lausuu, että sillä ei ole huomautettavaa ehdotuksiin tuomioistuinten virkaehtosopimuksiin sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä sekä muutoksesta viraston johtokunnan kokoonpanoon. Hallinto-oikeus kannattaa muutosta viraston johtokunnan nimeämismenettelyyn ja katsoo sen johdonmukaiseksi.

Viraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimusten osalta hallinto-oikeus toteaa, että ylijohtajalla tulee olla koulutuksen sekä hyvän johtamistaidon ja johtamiskokemuksen lisäksi myös hyvä tuomioistuinlaitoksen tuntemus. Tuomioistuinlaitoksen tuntemus saavutetaan yleensä oikeustieteellistä koulutusta edellyttävän tuomioistuinuran kautta, mutta tuomioistuinlaitoksen tuntemus on mahdollista saavuttaa myös sellaisissa tehtävissä, joissa ei edellytetä oikeustieteellistä koulutusta. Tämän vuoksi hallinto-oikeus ehdottaa, että mahdollisena pätevyysvaatimuksena voitaisiin oikeustieteellisen tutkinnon ohella pitää myös muuta tehtävään soveltuvaa tutkintoa yhdistettynä johtamistaitoon ja tuomioistuinlaitoksen tuntemukseen.

Hallinto-oikeus ei ota kantaa tuomarivalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämiseen. Muita muutoksia hallinto-oikeus kannattaa.

4.4.6 Turun hallinto-oikeus

Turun hallinto-oikeus vastustaa ehdotusta tuomioistuinten virkaehtosopimuksiin sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä. Hallinto-oikeuden mukaan toimivallan säilyminen oikeusministeriöllä ei ole sopusoinnussa uudistuksen perusajatuksen eli tuomioistuinten riippumattomuuden korostamisen kanssa. Valtakunnansyyttäjänvirasto ja Valtakunnanvoudinvirasto eivät tähän nähden ole vertailukelpoisia. Myös tuomiois-

tuinviraston tärkeimpiin tehtäviin kuuluvat talousarviovalmistelu ja määrärahojen kohdentaminen tuomioistuimille edellyttävät hallinto-oikeuden mukaan riittäviä toimivaltuuksia virkajärjestelyjen ja palkkauksen osalta. Mikäli siirtymäaika on kuitenkin tarpeen, oikeusministeriön ja tuomioistuinviraston on oltava tiiviissä yhteistyössä näitä tehtäviä hoidettaessa.

Hallinto-oikeus kannattaa muutosta tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanoon, mutta korostaa avoimen keskusteluyhteyden ylläpitämisen tärkeyttä asianajajien ja muidenkin asianajoa tuomioistuimissa hoitavien suuntaan. Hallinto-oikeus kannattaa myös muutosta viraston johtokunnan nimeämismenettelyyn.

Viraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksista hallinto-oikeus toteaa, että juristitutkinnon vaatiminen saattaa olla liian tiukka linjaus, mutta toisaalta katsoo tehtävässä tarvittavan tuomioistuinlaitoksen tuntemusta. Hallinto-oikeus kannattaa tuomarivalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämistä ehdotetulla tavalla.

4.4.7 Vaasan hallinto-oikeus

Vaasan hallinto-oikeus kannattaa ehdotusta tuomioistuinten virkaehtosopimukseen sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä sekä muutosta tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanoon. Hallinto-oikeus kannattaa myös muutosta viraston johtokunnan nimeämismenettelyyn sekä viraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimukseen. Hallinto-oikeus toteaa, että ylijohtajan tehtävien laadukas hoitaminen edellyttää muun muassa tuomioistuinten toiminnan tuntemusta.

Hallinto-oikeus kannattaa tuomarivalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämistä ehdotetulla tavalla. Muista muutoksista hallinto-oikeus toteaa, että päällikkötuomarille annettava oikeus nimittää asessori suorittamatta jäänyttä koulutusohjelmaa vastaavaksi ajaksi sekä notaari suorittamatta jäänyttä harjoittelujaksoa vastaavaksi ajaksi on perusteltu ja mahdollistaa joustavan sekä viivytyksettömän päätöksenteon.

Hallinto-oikeus kiinnittää huomiota tuomioistuinlain 19 a luvun 2 §:n 12 kohdan yleislausekkeeseen. Hallinto-oikeus huomauttaa, että jatkossakin on turvattava yksittäisen tuomioistuimen resurssit hoitaa yksittäisiä hallinnollisia tehtäviä tehokkaasti tuomioistuimen sisällä. Keskittäminen tuomioistuinvirastoon on hyödyllistä erityistä ammattitaitoa edellyttävissä laajoissa kokonaisuuksissa. Tällainen kokonaisuus on muun mu-

assa toimitilahallinto ja toimitilaturvallisuus. Hallinto-oikeus toteaa, että tuomioistuinvirastolle siirtyvissä tehtävissä vastuurajat tuomioistuimen ja tuomioistuinviraston välillä tulisi olla selkeästi määritelty.

4.5 Erityistuomioistuimet

Erityistuomioistuimista markkinaoikeus ja vakuutusosasto ovat lausuneet ehdotuksesta hallituksen esitykseksi. Työtuomioistuin ei ole lausunut asiassa.

4.5.1 Markkinaoikeus

Markkinaoikeus vastustaa ehdotusta tuomioistuinten virkaehtosopimuksiin sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä. Markkinaoikeus perustelee kantaansa sillä, että viraston tärkeä tehtävä on sijoittaa virat sinne, missä tarve on suurin ja perusteluin. Lisäksi ehdotus kaventaisi viraston valtaa henkilöstöhallinnossa.

Tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanosta markkinaoikeus toteaa, että kokoonpanon tulisi olla esitettyä suppeampi. Henkilöstön edustajia, järjestöjä ja asianajajia voitaisiin kuulla johtokunnan sijasta hallintoneuvostossa. Myös viraston johtokunnan nimeämismenettelyn osalta hallinto-oikeus ehdottaa, että työntekijäjärjestöjen edustus tulisi turvata hallintoneuvostossa.

Markkinaoikeus kritisoi muutosta viraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksiin huonoksi ja vanhanaikaseksi, ja katsoo sen tarpeettomasti rajoittavan mahdollisia viranhakijoita. Markkinaoikeuden näkemyksen mukaan oikeustieteellisen tutkinnon suorittanut hakija tulee valituksi, jos se on tilanteessa perusteltua.

Markkinaoikeus kannattaa tuomarivalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämistä ehdotetulla tavalla sekä muita muutoksia.

4.5.2 Vakuutusosasto

Vakuutusosasto vastustaa ehdotusta tuomioistuinten virkaehtosopimuksiin sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä. Toimivallan tulisi sen mukaan siirtyä heti tuomioistuinvirastolle.

Vakuutusosoikeus kannattaa muutosta tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanoon. Vakuutusosoikeus toteaa, että Asianajajaliiton edustajan mukanaolo johtokunnassa toisi esiin asiantuntemusta tuomioistuinlaitoksen ulkopuolelta. Toisaalta johtokunnassa päätetään tuomioistuimia ja tuomioistuinvirastoa koskevista asioista, jolloin myös Asianajajaliiton edustajalla olisi näissä asioissa päätösvaltaa, mikä ei liene ongelmatonta tuomioistuinten riippumattomuuden kannalta. Vakuutusosoikeus katsookin, että kyseisen sidosryhmän asiantuntemusta voitaneen tarvittaessa saada muullakin tavoin.

Vakuutusosoikeus kannattaa muutosta viraston johtokunnan nimeämismenettelyyn sekä viraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksiin. Vakuutusosoikeus toteaa, että ylijohtajan tehtävät olisivat laajalti hallinnollisia ja ylijohtajan henkilöstä paljolti riippuu, miten virasto tulee toimimaan. Kun ylijohtajalla kuitenkin tulisi olla perusymmärrys tuomioistuinlaitoksesta ja siellä tehtävästä työstä, vakuutusosoikeus katsoo, että kelpoisuusvaatimuksena tulisi olla muutoksen mukaisesti oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto.

Vakuutusosoikeus kannattaa tuomarinvalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämistä ehdotetulla tavalla.

4.6 Valtakunnansyyttäjänvirasto ja Valtakunnanvoudinvirasto

Valtakunnansyyttäjänvirasto sekä Valtakunnanvoudinvirasto ovat lausuneet ehdotuksesta hallituksen esitykseksi. Oikeusministeriön hallinnonalan keskusvirastoista Rikosseuraamuslaitos ei ole antanut lausuntoa.

4.6.1 Valtakunnansyyttäjänvirasto

Valtakunnansyyttäjänvirasto ei kannata ehdotusta tuomioistuinten virkaehtosopimukseen sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä. Valtakunnansyyttäjänvirasto viittaa tuomioistuinviraston perustamisen yhteen perustavoitteeseen, joka on ollut turvata tuomioistuinten riippumattomuus ja itsenäisyys. Tuomioistuinten virkaehtosopimukseen, tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvä toimivalta kuuluu itsenäisyyden ydinalueeseen. Palkkaustoimivaltaa tai virkajärjestelyoikeuksia ei ole kuitenkaan yleensä oikeusministeriön hallinnonalalla siirretty uusille virastoille heti. Perusteluina tälle on ollut, että tuomioistuinviraston toivotaan keskittyvän perustamisensa jälkeen ensimmäisinä toimintavuosinaan esimerkiksi tuomioistuinlaitoksen tulohajauksen ja toiminnan kehittämiseen.

Valtakunnansyyttäjänvirasto toteaa, että perustettavan viraston itsenäisyyden ja riippumattomuuden kannalta on tärkeää, että viraston toimivaltaan kuuluu palkkaustoimivalta ja virkajärjestelyoikeus jo sen perustamisesta alkaen. Sen mukaan tuomareilta edellytetään korostuneempaa itsenäisyyttä ja riippumattomuutta kuin syyttäjiltä tai ulosottomiehiltä.

Valtakunnansyyttäjänvirasto kannattaa muutosta tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanoon. Se kuitenkin katsoo, että ehdotettu johtokuntamalli on kankea ja raskas. Päätöksenteosta saattaa käytännössä muodostua hidasta, tehotonta ja epäjohtonmuksista. Vakuuttavaa perustetta laajalle johtokunnalle ei Valtakunnansyyttäjänviraston mukaan ole esitetty. Se huomioi, että tuomioistuinten riippumattomuus ei todennäköisesti vaarantuisi, jos johtokunnan jäseniksi valittaisiin esimerkiksi neljä tuomaria.

Valtakunnansyyttäjänviraston mukaan sidosryhmien kuuleminen viraston kehittämissä on tärkeää, mutta kuuleminen tulee toteuttaa avoimesti ja tasapuolisesti. Viraston ylimmän päättävän elimen kokoonpano ei voi olla sellainen, että siellä on edustettuna vain yksi sidosryhmistä. Koska johtokunnan kokoonpano on jo ehdotetussa muodossaan epätarkoituksenmukaisen laaja eikä Asianajajaliiton edustukselle siinä ole esitetty vakuuttavia perusteluja, Valtakunnansyyttäjänvirasto katsoo, että sidosryhmien asiantuntemus on hankittava esityksen mukaisesti erikseen muodostettavissa päätösvaltaa vailla olevissa työryhmissä.

Johtoryhmän jäseneksi esitetyn julkishallinnon johtamisammattilaisen osalta Valtakunnansyyttäjänvirasto toteaa, että johtokunnan ja ylijohtajan johtamistaitojen kehittämisestä on huolehdittava muulla tavoin kuin osana viraston ylintä valtaa käyttävän elimen toimintaa.

Valtakunnansyyttäjänvirasto kannattaa muutosta viraston johtokunnan nimeämismenettelyyn sekä viraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksiin. Sen mukaan tuomioistuinviraston ylijohtajalta on vaadittava oikeustieteen ylempää tutkintoa ja käytännössä osoitettua hyvää johtamistaitoa ja -kokemusta. Valtakunnansyyttäjänvirasto kannattaa myös tuomarivalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämistä ehdotetulla tavalla.

4.6.2 Valtakunnanvoudinvirasto

Valtakunnanvoudinvirasto kannattaa ehdotusta tuomioistuinten virkaehtosopimuksiin sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä.

Valtakunnanvoudinvirasto ei ota suoraan kantaa muutokseen tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanossa. Muutos vahvistaa vähäiseltä osin tuomarikunnan mahdollisuutta päättää johtokunnalle tarkoitetuista asioista, mikä on Valtakunnanvoudinviraston mukaan sinänsä on jo erikoinen järjestely. Se kritisoi vallan keskittämistä ja hallinnosta päättämistä hallinnoitavien itsensä toimesta. Toisaalta Valtakunnanvoudinviraston näkee ulkopuolisten roolin lähinnä neuvottelukuntamaisessa työskentelyssä, ei niinkään oikeushallinnosta päätettäessä.

Valtakunnanvoudinvirasto kannattaa muutosta viraston johtokunnan nimeämismenettelyyn sekä viraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksiin. Sen mukaan muu tutkinto kuin oikeustieteellinen tutkinto saattaisi heikentää ylijohtajan asemaa, koska häneltä puuttuisi tehtävän kannalta tärkeää ymmärrystä oikeusjärjestyksestä, oikeuslaitoksesta ja prosessista. Tämä taas korostaisi johtokunnan asemaa.

4.7 Oikeusapu- ja edunvalvontapiirit

Kaakkois-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri on lausunut ehdotuksesta hallituksen esitykseksi. Etelä-Suomen, Itä-Suomen, Lounais-Suomen, Länsi- ja Sisä-Suomen sekä Pohjois-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiirit eivät ole antaneet lausuntoa.

Kaakkois-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri ei kannata tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämistä oikeusministeriöllä. Piirin mukaan tuomioistuinviraston riippumattomuuden kannalta mahdollisimman laajat toimivallat toiminnan ja henkilökunnan organisoinnin osalta ovat perusteltuja. Tämän vuoksi virkojen perustaminen ja lakkauttaminen määrärahojen puitteissa viraston päätöksellä olisi perusteltua.

Piirin mukaan virkaehtosopimusten osalta toimivalta tulisi säilyttää oikeusministeriöllä. Piiri perustelee tätä sillä, että repaleinen ja koordinoimaton virkaehtosopimuskenttä aiheuttaa ongelmia. Piiri pitää hyvin tärkeänä sitä, että yhteiskäytössä olevan palkkaluokan vaativuustasojen tulkinta ja vaativuustasokäytännöt pysyvät yhtenäisinä. Samassa palkkaluokassa olevien yhdenmukaisen kohtelun ja tehtävien vertailukelpoisuuden vuoksi piiri kannattaakin tämän kokonaisuuden pitämistä oikeusministeriön hallinnassa.

Piiri kannattaa muutosta tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanoon. Se toteaa, että tuomioistuinvirastolle ehdotettu virasto- ja päätöksentekomalli on hyvin poikkeuksellinen muihin olemassa oleviin ja tuleviin valtion virastoihin verrattuna. Ehdotettu johtokuntamalli voi piirin mukaan muodostua raskaaksi ja päätöksenteko kankeaksi ja

tämän vuoksi johtokunnan supistaminen on kannatettavaa. Piiri ei katso perustelluksi, että vain yksi sidosryhmä osallistuisi päätöksentekoon.

Piiri ei kommentoi muutosta viraston johtokunnan nimeämismenettelyyn.

Piiri vastustaa muutosta viraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksiin. Se kiinnittää huomiota esityksessä mainittuihin ylijohtajan tehtäviin, jotka jätetään laajalti hyvin avoimeksi. Viraston toiminnan ja tehtävien kannalta merkittävät ratkaisut on määrätty johtokunnalle ja merkityksellisissä asioissa ylijohtaja on tuomareista pääosin muodostuvan johtokunnan ohjauksessa. Piiri myös kiinnittää huomiota siihen, että merkittävä osa viraston ja tuomioistuinten henkilökunnasta on oikeustieteen ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita. Ylijohtajalla on siten käytettävissään runsaasti oikeudellista osaamista ja tuomioistuinten tuntemusta.

Piirin näkemyksen mukaan ylijohtajan tehtävien menestyksellinen hoitaminen tulee edellyttämään erinomaisia johtamistaitoja ja mahdollisesti organisatorista ja taloudellista osaamista. Varteenotettava hakijakunta ylijohtajan tehtävään tulee todennäköisesti olemaan hyvin suppea. Valtaosa hakijoista tulee joka tapauksessa olemaan lakimiehiä. Tämän vuoksi piirin mukaan on turhaa rajoittaa muutoinkin kapeaa hakijakuntaa soveltuvan tutkinnon osalta.

4.8 Eräät muut virastot ja viranomaiset

Poliisihallitus ja tietosuojavaltuutetun toimisto ovat antaneet lausuntonsa luonnoksesta hallituksen esitykseksi.

Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori on ilmoittanut halustaan pysyä tiiviisti mukana asian valmistelussa, mutta sillä ei ole lausuttavaa asiasta tässä vaiheessa.

Oikeusrekisterikeskus ja Valtion talous ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus Palkeet eivät ole antaneet lausuntoa asiassa.

4.8.1 Poliisihallitus

Poliisihallitus ei ota kantaa ehdotukseen tuomioistuinten virkaehtosopimuksiin sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä.

Poliisihallitus kannattaa muutosta tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanoon. Se ei ota kantaa viraston johtokunnan nimeämismenettelyyn. Poliisihallitus kannattaa muutosta viraston ylijohdajan kelpoisuusvaatimuksiin luonnoksessa esitetyistä syistä.

Poliisihallituksessa ei ole lausuttavaa tuomarivalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämisestä. Se haluaa kuitenkin tuoda esiin, että vastuut ja työtehtävät tulisi järjestää jo alusta asti selvästi, ettei synny epäselvyyksiä tai päällekkäisyyksiä vastuissa tai työnjaossa.

Muiden huomioiden osalta poliisihallitus kiinnittää huomiota siihen, että luonnosesityksessä tuomioistuinviraston ja oikeusministeriön tehtävät ja vastuut näyttäisivät menevän osittain päällekkäin ja limittäin. Poliisihallituksen mukaan tärkeää olisi suunnittelun, johtamisen ja käytännön toiminnan sekä myös resurssien käytön kannalta, että vastuut ja tehtävät olisi jo tässä vaiheessa ennen tuomioistuinviraston perustamista määriteltävä riittävän tarkasti eikä päällekkäisiä tehtäviä tai vastuita juurikaan olisi. Päällekkäisten tehtävien vähentäminen toisi myös säästöjä.

Poliisihallitus huomauttaa liittyen nimittämisvastuisiin, että nimittävä viranomainen vastaa myös muun muassa virkamiesoikeudellisista toimenpiteistä ja yleensä esimerkiksi virkamiehestä tehdyistä kanteluista, mikä tulisi huomioida nimittämisvastuista päätettäessä.

4.8.2 Tietosuojavaltuutetun toimisto

Tietosuojavaltuutetun toimisto ei ota kantaa muutosehdotuksiin, sillä niillä ei ole suora vaikutusta henkilötietojen suojaan. Tuomioistuinten virkaehtosopimuksiin sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan osalta on kuitenkin huomioitava tietosuojasetuksen 26 artiklassa määritelty yhteisrekisterinpitäjyys.

Viraston johtokunnan nimeämismenettelyn osalta huomioitavaksi tulee nimeämismenettelyyn osallistuvien henkilöiden tiedonsaantioikeuksien turvaaminen. Tuomarivalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämisestä toimisto toteaa, että tietosuojasetuksen ja julkisuuslain mukaisten tehtävien suorittaminen pitäisi olla selkeää ja sellaista, että voidaan osoittaa kenen vastuulle toimet kuuluvat.

Tietosuojavaltuutetun toimisto kiinnittää vielä huomiota siihen, että tietosuojasetuksen vaikutus on huomioitava jatkovalmisteluissa.

4.9 Oikeudenkäyntiavustajalautakunta, tuomarinkoulutuslautakunta ja tuomarinvalintalautakunta

Oikeudenkäyntiavustajalautakunta, tuomarinkoulutuslautakunta ja tuomarinvalintalautakunta ovat antaneet lausuntonsa luonnoksesta hallituksen esitykseksi. Tuomarinkoulutuslautakunta ja tuomarinvalintalautakunta eivät ota kantaa muihin muutosehdotuksiin, paitsi kyseisten lautakuntien sihteeripalveluiden järjestämiseen, joiden järjestämistä ehdotetulla tavalla kummatkin lautakunnat kannattivat. Oikeudenkäyntiavustajalautakunta katsoo, että sen sijoittaminen tuomioistuinviraston yhteyteen ei ole tarkoituksenmukaista. Lisäksi lautakunnat esittävät muita huomioita.

4.9.1 Oikeudenkäyntiavustajalautakunta

Oikeudenkäyntiavustajalautakunta toteaa, että se eroaa tehtäviensä puolesta tuomarinvalinta- ja tuomarinkoulutuslautakunnista. Oikeudenkäyntiavustajalautakunnan tehtävät eivät juurikaan edellytä yhteistyötä oikeusministeriön tai tuomioistuinten kanssa. Tästä syystä oikeudenkäyntiavustajalautakunnan sijoittamista tuomioistuinviraston yhteyteen ei ole pidetty hallituksen esityksessä tarkoituksenmukaisena. Oikeudenkäyntiavustajalautakunta on tästä ehdottomasti samaa mieltä.

4.9.2 Tuomarinkoulutuslautakunta

Tuomarinkoulutuslautakunta ei ota kantaa muihin muutosehdotuksiin paitsi tuomarinvalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämiseen, jonka järjestämistä ehdotetulla tavalla se kannattaa.

Lisäksi lautakunta kannattaa tuomioistuinlain 18 luvun 5 §:ään ja tuomioistuinharjoittelusta annetun lain 17 §:ään ehdotettuja muutoksia.

Tuomioistuinlain 18 luvun 1 §:n 3 momentin muutosehdotuksen osalta tuomarinkoulutuslautakunta esittää, että lautakunnan toimivaltaan lausuttaisiin nimenomaisesti kuuluvan asessorin viran haettavaksi julistamisen ohella myös viran uudelleen haettavaksi julistaminen vastaavasti kuin muiden tuomarin virkojen osalta on säädetty lain 11 luvun 6 §:n 2 momentissa. Lautakunta ehdottaa lisäksi säännöksen loppuosaa täsmennettäväksi seuraavasti: tuomioistuinvirasto huolehtii hakijoiden ansioita koskevan yhteenvedon laatimisesta.

Tuomioistuinharjoittelusta annetun lain 4 §:n 1 momentin muutosehdotuksen osalta lautakunta esittää, että käräjänotaarien harjoittelupaikat voitaisiin julistaa haettaviksi

keskitetysti vähintään kerran vuodessa. Muutos on tarpeen sen vuoksi, että myöhemmin voi osoittautua käytännön syistä tarpeelliseksi jakaa hakumenettely kahteen osaan esimerkiksi turvallisuusselvitysten laatimiseen kuluvan ajan vuoksi. Samaan lainkohtaan lautakunta esittää tuomarinkoulutuslautakunnalle lisättäväksi toimivalta tarvittaessa julistaa harjoittelupaikka tai harjoittelupaikat uudelleen haettavaksi.

4.9.3 Tuomarinvalintalautakunta

Tuomarinvalintalautakunta ei ota kantaa muihin muutosehdotuksiin paitsi tuomarinvalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämiseen. Lautakunta kannattaa ehdotusta siitä, että tuomarinvalintalautakunta nimittäisi sihteerinsä (esittelevä sihteerin) mutta tuomioistuinvirasto huolehtisi lautakunnan muiden sihteeripalveluiden järjestämisestä (osastosihteerin). Tällä tavoin tuomioistuinvirasto huolehtisi siitä, että lautakunnalla on sihteeripalvelut käytössään myös silloin kun vakinainen osastosihteerin on sairas tai muusta syystä estynyt hoitamasta työtään tai lautakunta tarvitsee ruuhka-apua. Lautakunta huomauttaa, että tällä hetkellä tuomarinvalintalautakunnan toiminta on haavoittuvaa, koska varsinaista sijaista osastosihteerillä ei ole.

Lautakunta pitää myös tarkoituksenmukaisena, että tuomarinvalintalautakunta voisi esittelevän sihteerin ollessa esteellinen tai muusta syystä estynyt nimittää sivutoimiseksi esittelijäksi kelpoisuusvaatimukset täyttävän henkilön tuomioistuinviraston henkilökunnasta (ehdotettu tuomioistuinlain 20 luvun 6 §:n 3 momentti).

Lautakunta viittaa aiempaan lausuntoonsa, jossa se on kannattanut ehdotetun tuomioistuinlain 11 luvun 4 §:n mukaista menettelyä siitä, että tuomarin viran haettavaksi julistamiseen liittyvistä käytännön toimista tuomioistuimen ohjeiden mukaisesti sekä ansioyhteenvetojen laatimisesta huolehtisi jatkossa tuomioistuinvirasto. Lautakunta katsoo edelleen, että hakumenettelyn keskittämällä varmistettaisiin päällikkötuomarin ja vakinaisen tuomarin viran täyttämismenettelyn yhdenmukaisuus ja viranhakijoiden oikeusturva nykyistä paremmin ja että tuomareiden nimittämismenettely myös nopeutuisi, kun tuomarinvalintalautakunta saisi hakuasiakirjat ja ansioyhdistelmät suoraan tuomioistuinvirastosta.

4.10 Yliopistot

Itä-Suomen yliopisto, Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunta ja Turun yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta ovat antaneet lausuntonsa luonnoksesta hallituksen esitykseksi. Helsingin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta ei ole antanut lausuntoa asiassa.

4.10.1 Itä-Suomen yliopisto

Itä-Suomen yliopisto kannattaa ehdotusta tuomioistuinten virkaehtosopimuksiin sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä. Yliopisto kuitenkin toteaa, että ratkaisun tulisi olla väliaikainen. Tavoitteena tulee olla, että nämä tehtävät siirretään tuomioistuinvirastolle.

Yliopisto vastustaa muutosta tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanoon ja asettuu Suomen Asianajajaliiton esittämälle kannalle. Yliopiston mukaan hallituksen esityksessä esitetyt epäilykset asiantuntijajäsenen puolueettomuuden suhteen ovat liioiteltuja. Monissa muissa vastaavissa elimissä on ulkopuolisia asiantuntijajäseniä ja kokemukset näistä järjestelyistä ovat myönteisiä. Yliopiston mukaan tuomarien riippumattomuus ei vaarannu siitä, että ulkopuolinen asiantuntijajäsen on päättämässä myös tuomioistuinten talouteen ja hallintoon vaikuttavista asioista. Lisäksi vuorovaikutus eri tahojen välillä on tarpeen tuomioistuinlaitoksenkin ohjaamisessa ja kehittämisessä. Yliopisto katsoo ajatuksen siitä, että ulkopuolisen jäsenen mukana olon heikentäisi luottamusta tuomarien puolueettomuuteen tai aiheuttaisi sen suuntaisia epäilyksiä olevan kaukaa haettu. Uhkia puolueettomuuden heikentymisestä ei tulisi yliopiston mukaan hakea sieltä, missä niitä ei ole.

Yliopisto kannattaa muutosta viraston johtokunnan nimeämismenettelyyn. Sen mukaan on luontevaa noudattaa samaa menettelyä kuin tuomareita edustavien jäsenten valinnassa. Yliopisto kannattaa myös muutosta viraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksiin. Sen mukaan ei ole kuitenkaan syytä säätää vaatimukseksi sitä, että viranhaltijalla olisi kokemusta tuomarin tehtävästä. Tärkeämpää olisi se, että ylijohtaja hallitse talousasiat ja osaa johtaa virastoa.

Yliopisto kannattaa myös tuomarinvalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämistä ehdotetulla tavalla sekä muita muutoksia.

4.10.2 Lapin yliopisto, oikeustieteiden tiedekunta

Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunta ei ota suoraan kantaa ehdotukseen tuomioistuinten virkaehtosopimuksiin sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä. Tiedekunta toteaa, että tuomioistuinlaitoksen riippumattomuuden näkökulmasta nämä tehtävät kuuluisivat tuomioistuinvirastolle. Toiminnan alkamisen jälkeen toimivallan siirtämistä oikeusministeriöltä tuomioistuinvirastolle voitaisiin pohtia uudelleen.

Tiedekunta ei lausu muutoksista tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanoon eikä viraston johtokunnan nimeämismenettelyyn. Muutoksesta ylijohtajan kelpoisuusvaatimukseen tiedekunta toteaa, että vaikka ylijohtajalta vaaditaankin tuomioistuintoiminnan tuntemista, niin tehtävien menestyksellisen hoitamisen kannalta johtamistaito on kuitenkin tutkintoa tärkeämpää. Se ehdottaakin, että myöhemmin voitaisiin pohtia kelpoisuusvaatimusten laajentamista kattamaan muitakin ylempiä korkeakoulututkintoja.

4.10.3 Turun yliopisto, oikeustieteellinen tiedekunta

Turun yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta pitää perusteltuna hallituksen esitysluonnosta tuomioistuinviraston perustamisesta huolehtimaan tuomioistuinlaitoksen toimintaedellytyksistä sekä kehittämään, suunnittelemaan ja tukemaan tuomioistuinten toimintaa. Lisäksi tiedekunta pitää tärkeänä, että hankkeen jatkovalmistelussa otetaan huomioon Suomen Asianajajaliiton lausunnossa esitetyt perustelut asianajajajäsenen ottamisesta perustettavan viraston johtokuntaan. Näin siksi, että tuomioistuinviraston tehtävät eivät rajaudu vain talous- ja muuhun hallintoon, vaan tehtäviin kuuluu myös tuomioistuinlaitoksen kehittäminen. Kehittämistehtävässä on tiedekunnan mukaan hyödyllistä olla mukana myös asianajajakunnan edustaja. Eturistiriitoja koskevan huolen osalta tiedekunta yhtyy Suomen Asianajajaliiton lausunnossa esitettyyn.

4.11 Ammattijärjestöt sekä henkilöstöä ja sidosryhmiä edustavat liitot

Suomen Asianajajaliitto ry, Suomen haastemiehet JHL ry, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry, Suomen Lakimiesliitto ry, Oikeushallinnon henkilökunta OHK ry, Suomen syyttäjäyhdistys ry, Palkansaajajärjestö Pardia, Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry (SPJL), ProUnioni ry ja Suomen tuomariliitto ry ovat lausuneet luonnoksesta hallituksen esitykseksi. Suomen Auktorisoidut Lakimiehet, Julkisan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry ja Julkiset oikeusavustajat ry eivät ole lausuneet asiassa.

4.11.1 Suomen Asianajajaliitto ry

Suomen Asianajajaliitto ry vastustaa ehdotusta tuomioistuinten virkaehtosopimukseen sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä. Liitto katsoo, että tuomioistuinten virkaehtosopimukseen ja muun henkilökunnan palkkaukseen liittyvän toimivallan tulisi kuulua uudelle tuomioistuinvirastolle alusta alkaen, sillä nämä ovat keskeisiä työkaluja tuomioistuinlaitoksen ja -verkoston tehokkaaseen kehittämiseen.

Liitto ei pidä rinnastamista Valtakunnansyyttäjänvirastoon ja Valtakunnanvoudinvirastoon perusteltuna. Liitto viittaa tuomioistuinviraston perustamisen tarkoituksiin, joihin kuuluu edistää tuomioistuinten hallintotehtävien tehokasta ja tuloksellista hoitamista. Tarkoituksena on myös ollut, että tuomioistuinten hallinnolliset keskushallintotehtävät siirrettäisiin oikeusministeriöstä tuomioistuinvirastolle. Lain tavoitteena on ollut selkeä ja tarkoituksenmukainen tehtävänjako oikeusministeriön, tuomioistuinviraston ja tuomioistuinten välillä. Liiton mukaan tuomioistuinvirastolla tulisi olla mahdollisimman suuret toimivaltuudet ja keinot tuomioistuinten virkaehtosopimuksiin ja muuhun henkilökunnan palkkaukseen. Liitto huomauttaa, että tuomioistuinviraston riittävästä resursseista on huolehdittava, jotta uusi virasto pystyy huolehtimaan kaikista sille kaavailuista tehtävistä.

Johtokunnan kokoonpanoon liittyen liitto katsoo toimikunnan esityksen mukaisesti, että tuomioistuinviraston johtokunnassa tulisi olla asianajajajäsen.

Liitto totesi aiemmassa lausunnossaan, että tuomioistuinvirasto huolehtisi paitsi tuomioistuinlaitoksen toimintaedellytyksistä, myös sen kehittämisestä. Viimeksi mainittuihin sisältyvät esimerkiksi tuomioistuinten toimitilahallinto, tietojärjestelmät ja yhteistyössä tuomarinkoulutuslautakunnan kanssa tuomareiden ja tuomioistuinten muun henkilöstön koulutus. Liiton mukaan on erittäin tärkeää, että näiden asioiden osalta tuomioistuinviraston johtokunnassa on riittävästi tuomioistuinpalveluiden käyttäjänäkö-kulmaa.

Liitto toteaa, että asianajajat ovat tuomioistuinten ylivoimaisesti suurin yksittäinen käyttäjäryhmä. Asianajajat näkevät tuomioistuimen toimintaa päivittäin ja tuntevat sen hyvin. Asianajajat ajavat asioita kaikissa tuomioistuimissa ja tuomioistuinasteissa ja he myös tietävät, miltä tuomioistuimen toiminta näyttää asiakkaille ja ulospäin. Jotta toimintaa voidaan aidosti kehittää, on liiton mukaan välttämätöntä huomioida myös tuomioistuinlaitoksen ulkopuolisten eli asiakkaiden näkemyksiä.

Liitto kiinnittää myös huomiota siihen, että kaikkien johtokunnan jäsenten tulee lakiesityksen 19 a luvun 7 §:n perustelujen mukaan toimia vain tuomioistuinlaitoksen kokonaisuutta tavoitellen. Jäsenet eivät siis valvo johtokunnassa tuomioistuimensa, tuomioistuinlinjansa, ammattikuntansa tai -järjestönsä etua. Liiton mukaan eturistiriitatilanteita voisi yhtä hyvin syntyä, vaikka kaikki johtokunnan jäsenet olisivat tuomioistuinlaitoksen sisältä. Ulkopuolinen johtokunnan jäsen nimenomaan tasapainottaisi johtokunnan toimintaa, koska hän on ulkopuolinen.

Liitto viittaa luonnoksessa esitettyyn lausumaan, jonka mukaan Asianajajaliiton osallistumista johtokunnan päätöksentekoon ei ole pidettävä tuomioistuinten riippumattomuus huomioon ottaen täysin ongelmattomana. Liitto muistuttaa, että määrärahojen

jakamisesta ei olisi päättämässä Suomen Asianajajaliitto, vaan yksittäinen johtokuntaan valittu asianajajajäsen, joka ei edusta Asianajajaliittoa tai muuta sidosryhmää, vaan toimii vain tuomioistuinlaitoksen kokonaisetua tavoitellen. Tuomioistuinlaitoksen kokonaisuus ja kehittäminen edellyttävät myös asiakasnäkökulman huomioon ottamista. Ulkopuolisten jäsenten merkitystä korostetaan myös ENCJ:n laatimassa Varsovan julistuksessa, jossa todetaan, että tuomarineuvostossa tai muussa vastaavassa elimessä tulisi olla myös muita kuin tuomarijäseniä.

Liitto viittaa Ruotsin, Norjan ja Tanskan malliin, joissa vastaavissa tuomioistuinhallintojärjestelmissä on Norjassa kaksi asianajajaa ja Tanskassa yksi asianajaja johtokunnassa tai vastaavassa ylimmässä päättävässä elimessä. Ruotsin tuomioistuinviraston johtokunnassa on jäsenenä Ruotsin Asianajajaliiton edustaja. Pohjoismainen oikeuskulttuuri ja hallintotapa ovat hyvin samanlaiset kuin Suomessa ja siksi olisi liiton mukaan erikoista, että tässä asiassa Suomessa otettaisiin muista Pohjoismaista poikkeava linja.

Liiton mukaan toimikunnan mietinnössä ehdotettu johtokunnan kokoonpano on tasapainoinen ja hyvin perusteltu ja se korostaa tuomioistuinlaitoksen riippumattomuutta.

Liitto huomauttaa, että tuomioistuinvirastossa olisi yhden asianajajajäsenen jälkeenkin hyvin vahva tuomarienemmistö. Se katsoo, että yksi ulkopuolinen jäsen ei vaikuta tuomioistuinlaitoksen riippumattomuuteen. Sen sijaan siitä olisi merkittävää hyötyä, että kokoonpanossa olisi myös tuomioistuinlaitoksen ulkopuolisia jäseniä, jotka voisivat tuoda kehittämiseen uusia näkökulmia ja ajatuksia. Hallituksen esityksen mukaan kokoonpanossa ei olisi yhtään tuomioistuinlaitoksen ulkopuolista jäsentä ja tämä ei liiton käsityksen mukaan vastaa kansainvälistä käytäntöä.

Liitto toteaa, että Suomen Asianajajaliitto on lailla perustettu julkisoikeudellinen yhteisö. Asianajajan tulee asianajajista annetun lain 5 §:n mukaan rehellisesti ja tunnollisesti täyttää hänelle uskotut tehtävät sekä kaikessa toiminnassaan noudattaa hyvää asianajajatapaa. Asianajaja on Asianajajaliiton ja sen yhteydessä toimivan riippumattoman valvontalautakunnan valvonnan alainen kaikessa toiminnassaan. Asianajajia velvoittavien tapaohjeiden mukaan asianajajakunnalla on oikeusvaltiossa keskeinen osa oikeusjärjestyksen ja oikeudenhoidon toteuttamisessa ja kehittämisessä ja asianajajan riippumattomuus on yksi asianajajakunnan keskeisistä perusarvoista.

Liiton mukaan Asianajajaliiton edustaja toimisi johtokunnassa tuomioistuinlaitoksen kokonaisetua tavoittelevana edustajana, jonka kokemuksesta tuomioistuinlaitoksen palveluiden käyttäjänä olisi merkittävää lisäarvoa tuomioistuinlaitoksen kehittämisessä.

Liitto ei ota kantaa muutokseen viraston johtokunnan nimeämismenettelyssä. Liitto kannattaa muutosta viraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksiin sekä tuomarinvalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämistä ehdotetulla tavalla. Liiton mukaan sihteeripalvelujen toimiminen tuomioistuinviraston yhteydessä vähentää toiminnan haavoittuvuutta ja mahdollistaa joustavamman työskenteelyn, kun sijaisjärjestelyt ovat helpommin toteutettavissa. Liitto kiinnittää huomiota myös siihen, että sekä tuomarinvalintalautakunta että tuomarinkoulutuslautakunta ovat järjestelyä ehdottaneet. Liitto toteaa, että lautakunnilla on paras käsitys siitä, kuinka toiminta tulisi järjestää.

4.11.2 Suomen haastemiehet JHL ry

Suomen haastemiehet JHL ry vastustaa muutosta viraston johtokunnan kokoonpanoon. JHL toteaa, että Suomen Asianajajaliitto on merkittävä toimija ja asianajajat ovat tärkeä sidosryhmä tuomioistuimissa. JHL:n mukaan liiton edustaja toisi hyvää näkemystä johtokuntaan ja vahvistaisi vuoropuhelua. Asianajajaliiton mukaan ottaminen johtokuntaan on JHL:n näkemyksen mukaan suositeltavaa.

Viraston johtokunnan nimeämismenettelyn osalta JHL toteaa, että se ei kyseenalaista päällikkötuomarien kykyä valita johtokuntaan pätevää työntekijöiden edustajaa. Järjestöjen itse valitsema edustaja takaisi kuitenkin JHL:n mukaan sen, että muutkin työntekijät saisivat oman ääneensä kuuluviin. JHL korostaa, että nykyaikaisessa työyhteisössä on tärkeää, että ihmiset voivat ainakin jollain tavoin vaikuttaa omaan työhönsä.

JHL huomauttaa, että suurin osa käräjäoikeuksien henkilökunnasta on muita kuin tuomareita. Haastemiehillä ja käräjäsihteereillä on paljon oman alansa ammattitaitoa sekä ymmärrystä virastojen toiminnasta. Johtokunta tulisi JHL:n mukaan olla muodostettu niin, että se ymmärtäisi käräjäoikeuksien toimintaa kokonaisuutena. Toiminnassa on paljon myös sellaista, mitä tuomari ei näe.

JHL painottaa, että henkilöstön edustajaksi ei sen mukaan pitäisi valita viraston hallintoon kuuluvaa työntekijää. Johtokunnassa tulisi olla sellainen henkilö, joka tekee suoritettavaa työtä ja on tietoinen sen haasteista.

4.11.3 Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry toteaa muutoksesta tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanoon, että Asianajajaliiton edustaja toisi johtokunnan työskenteelyyn avoimuutta.

Muutosta viraston johtokunnan nimeämismenettelyyn JHL pitää arveluttavana. Pääliikötuomarit voisivat sen mukaan valita työntekijäjärjestöjen nimeämistä ehdokkaista itselleen mieluisimman. Parempi vaihtoehto JHL:n mukaan olisi, että työntekijäjärjestöt esittävät yhteisen ehdokkaan, ja oikeusministeriö nimittäisi tämän esityksen perusteella. JHL huomauttaa, että johtokunta tarvitsee jonkun, jolla on käsitys viraston ruohonjuuritason työskentelystä.

JHL toteaa lisäksi vierastavansa ajatusta, että tuomioistuinviraston hallintojohtaja edustaisi muuta henkilökuntaa. JHL perustelee kantaansa sillä, että se ei toisi arkipäivän tuntemusta johtokuntaan.

4.11.4 Suomen Lakimiesliitto ry

Suomen Lakimiesliitto ry vastustaa ehdotusta tuomioistuinten virkaehtosopimuksiin sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä. Toimivallan jättäminen ministeriölle olisi liiton mukaan haitallista oikeusvaltiollisuuden ja tuomioistuinten riippumattomuuden kannalta ja johtaisi täten viraston perustamisen keskeisten tavoitteiden toteutumatta jäämiseen. Toimivallan siirtäminen tuomioistuinvirastolle on välttämätöntä, jotta uusi virasto voi täysipainoisesti kehittää tuomioistuinlaitoksen henkilöstöpolitiikkaa. Tätä puoltavat myös virkaehtosopimusten ja palkkausjärjestelmien nykyiset rakenteet.

Liitto viittaa siihen, että luonnoksessa hallituksen esitykseksi toimivallan säilymistä perustellaan sillä, että palkkaustoimivaltaa ja virkajärjestelyoikeuksia ei ole yleensä siirretty uusille virastoille heti. Lakimiesliitto huomauttaa, että tuomioistuinviraston perustamisen keskeinen syy on tuomioistuinten perustuslaissa taatun riippumattomuuden vahvistaminen ja tästä syystä muihin virastoihin vertaamiseen tulee suhtautua erityisen varauksellisesti.

Toinen esityksen perustelu toimivallan jättämiseen oikeusministeriölle on se, että tuomioistuinvirasto voisi keskittyä ensimmäisten toimintavuosien aikana keskeisimpiin tehtäviinsä. Lakimiesliitto katsoo, että virkaehtosopimus- ja palkkaustoimivalta sekä virkajärjestelyoikeus muodostavat keskeisen osan tuomioistuinviraston tehtävistä. Liitto huomauttaa myös, että aiemmassa lausuntovaiheessa lausunnonantajat eivät ole esittäneet huolta siitä, ettei tuomioistuinvirasto pystyisi keskittymään aiemmin esitetyn laajuiseen kokonaisuuteen. Lakimiesliitto katsoo, että toimivaltuuksien jakaminen tuomioistuinviraston ja oikeusministeriön välille haittaisi esityksen tavoitteiden toteuttamista eikä antaisi tuomioistuinvirastolle mahdollisuutta tuomioistuinlaitoksen kokonaisvaltaiseen kehittämiseen.

Liitto toteaa, että mikäli kuitenkin päädytään säilyttämään virkaehtosopimus- ja palkkaustoimivalta sekä virkajärjestelyoikeus oikeusministeriöllä, tulee toimivallan siirtäminen tuomioistuinvirastolle aikatauluttaa jo heti alkuvaiheessa siten, että toimivallan siirtymisessä ei saa kestää yli kolmea vuotta. Selkeä siirtymäajan puuttuminen olisi liiton mukaan kestämatonta tuomioistuinlaitoksen riippumattomuuden kannalta ja johdattaisi epätietoisuuteen koko viraston tulevaisuudesta.

Lakimiesliitto vastustaa muutosta tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanoon. Liitto toteaa, että se ymmärtää lausuntopalautteessa esitetyn kritiikin siitä, että Suomen Asianajajaliiton edustajan nimeäminen johtokuntaan voisi olla ongelmallista tuomioistuinten riippumattomuus huomioon ottaen. Lakimiesliitto kuitenkin katsoo, ettei sillä ole aihetta poiketa aiemmin esitetystä kannasta, jossa liitto on pitänyt Suomen Asianajajaliiton edustajan nimeämistä suositeltavana.

Lakimiesliitto vastustaa muutosta viraston johtokunnan nimeämismenettelyyn. Liitto kannattaa edelleen aiemmin esitettyä mallia, jossa nimeämisen suorittaisivat ylimmät tuomioistuimet tuomioistuinlinjoittain, tuomareita edustavia työtekijäjäjestöjä kuultuaan. Nyt esitetty johtokunnan valintamenettely on sen mukaan liiaksi päällikkötuomari-vetoinen, ja vastoin kansainvälisiä suosituksia. Lakimiesliitto pitää tuomarijäsenten valintaa vaaleilla myös varteenotettavana mahdollisuutena eikä yhdy esityksen huomioon siitä, että valinta vaaleilla johtaisi epätarkoituksenmukaiseen lopputulokseen. Liitto katsoo, ettei menestyminen henkilövaaleissa olisi riippuvaista ehdokkaan tuomioistuimen koosta, vaan hänen tuomarikunnan taholta nauttimasta luottamuksesta.

Lakimiesliitto kannattaa muutosta viraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksiin. Liitto katsoo, että ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksena tulisi olla muun oikeustieteen ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittaminen. Tuomioistuinviraston toimialasta johtuen ylijohtajan ja tuomioistuinviraston keskeiseen osaamiseen kuuluu oikeusjärjestelmän laaja-alainen ymmärtäminen ja hallinta. Liitto toteaa, että oikeustieteen maisterin tutkinto antaa ai-noana kotimaisena tutkintona valmiudet tämän tyyppistä asiantuntemusta edellyttäviin tehtäviin ja tällaisten tehtävien vaatimien erityistietojen hankkimiseen.

4.11.5 Oikeushallinnon henkilökunta OHK ry

Oikeushallinnon henkilökunta OHK ry kannattaa ehdotusta tuomioistuinten virkaehtosopimukseen sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä. OHK toteaa, että oikeusministeriölle on ehdotettu jatkossakin kuuluvan tuomioistuinlaitoksen strateginen ohjaus ja kehittäminen ja se muun muassa huolehtisi jatkossakin muista tuomioistuinlai-

tokseen liittyvistä valtioneuvostotason tehtävistä, kuten säädösvalmistelusta sekä talousarvio- ja kehysvalmistelusta sekä tulohajautuksesta. Tällöin olisi OHK:n mukaan perusteltua, että ministeriö huolehtisi myös tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvät toimivaltakysymykset ainakin tuomioistuinviraston perustamisvaiheessa ja vähintään siihen saakka, kunnes viraston toiminnot ovat vakiintuneet.

OHK ei ota suoraan kantaa muutoksen viraston johtokunnan nimeämismenettelyssä. OHK kiinnittää huomiota siihen, että tietyt tahot ovat hankkeen aikana kokeneet ongelmallisena järjestelyn, jossa tuomioistuinviraston ylintä päätöksentekovaltaa käyttävässä johtokunnassa päätösvaltaa olisi käyttämässä jäseniä, joiden rooliin kuuluu myös henkilöstön tai tietyn palkansaajajärjestön jäsenten edunvalvonta.

OHK viittaa jäsenistöön ja tarkoitukseensa edustaa paitsi omaa taustasektoriaan niin myös yhteisesti koko hallinnon alan kenttää. OHK viittaa myös siihen, että saavuttaessaan jotain jäsenistönsä palkkauksellisen, ammatillisen tai sosiaalisen edun rintamalla tämä etuus ei tule vain näiden yksiköiden edustajille vaan koko kentälle jäsenyydestä riippumatta. OHK toteaa, että valtakunnallisten yhdistysten kanssa asiointi kentän suuren peittoavuuden johdosta on helppoa ja luontevaa. Se myös huomauttaa, että virastossa noudatettaneen normaaleja mahdolliseen asiakohdaiseen jääviyteen liittyviä käytänteitä. OHK viittaa oikeuskanslerin viraston lausuntoon 14.6.2017, jossa on tuotu esille, että jos viraston johtokunnan tehtäviin kuuluu päättää voimavarojen jakamisesta tuomioistuimille, voi tuomioistuimen palveluksessa olevien johtokunnan jäsenten asema muodostua esteellisyysnäkökohdan kannalta ongelmalliseksi. Tätä toteamusta vasten yksistään koko hallinnon alan valtakunnallisen edunvalvontataustan omaavien sulkeminen pois johtokuntatyöskentelystä ei OHK:n mukaan liene perusteltua.

OHK viittaa esityksen määrittelyyn, että tuomioistuinten muuhun henkilöstöön kuuluvalla jäsenellä tarkoitetaan muuta kuin tuomaria. Hän voisi siten esityksen mukaan olla mistä tuomioistuimesta ja mistä henkilöstöryhmästä tahansa. Estettä ei olisi sille, että tehtävässä toimisi työnantajavirkamies, kuten kanslia- tai hallintopäällikkö tai hallintojohtaja. Johtokunnan kahdeksan hengen kokoonpanosta kahden henkilön on tarkoitus olla viraston päällikön. OHK katsoo, että näin saavutettaneen riittävä työnantaja-puolen näkemys.

Esitykseen on kirjattu, että tuomioistuimissa työskentelee noin 3 190 virkamiestä, joista tuomareiden osuus on 1 020. Jäljelle jäävästä 2 170 virkamiehestä työnantajavirkamiesten osuus verrattuna esimerkiksi kansliahenkilökunnan osuuteen on pieni. Johtopäätöksenä voidaan OHK:n mukaan todeta, että niin sanotun kenttänäkökulman tuominen johtokuntatyöskentelyyn päällikkö- ja työnantajavirkamiestason lisäksi on perusteltua.

OHK ei ota suoraan kantaa muutokseen ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksiin. OHK pitää tärkeänä, että ylijohtajan todellisiin johtamiskykyihin kiinnitetään erityistä huomiota. Se toteaa, että ylijohtaja on virastonsa henkilöstön johtaja sekä tuomioistuinlaitoksen merkittävä edustaja yleisölle ja sidosryhmille. Ylijohtajan tehtävän hoito edellyttää OHK:n mukaan myös hyviä ja luontevia mediaosaamisen taitoja. Se huomauttaa, että kaavailtuja tehtäviä voisi kuvailla enemminkin hallinnollisluontoisiksi, jotka eivät välttämättä sinällään edellytä yksin oikeustieteellistä koulutusta.

4.11.6 Suomen syyttäjäyhdistys ry

Suomen syyttäjäyhdistys ry vastustaa ehdotusta tuomioistuinten virkaehtosopimuksiin sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä. Yhdistys katsoo, että tuomioistuinviraston itsenäisyyden ja toimintaedellytysten kannalta on tärkeää, että myös virkaehtosopimus- ja palkkaustoimivalta ja virkajärjestelyoikeudet siirretään virastolle. Se huomauttaa, että tuomioistuinlaitoksen tulee olla mahdollisimman vähän suorassa ministeriön ohjauksessa vallan kolmijako-opin edellyttämästi. Oikeusministeriölle tulisi yhdistyksen mukaan jäädä sille laissa säädetyt ydintehtävät eli talousarvion valmistelu ja esittely sekä strateginen ohjaus.

Yhdistys kannattaa muutosta tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanoon. Ensimmäisesti yhdistys katsoo, ettei johtokuntaan tulisi kuulua tuomioistuinlaitoksen ulkopuolista edustusta. Ulkopuolinen edustus johtokunnassa ei sovellu tuomioistuinten ja oikeudenhoidon riippumattomuuteen, erityisesti, kun johtokunnalla on merkittävää valtaa.

Toissijaisesti yhdistys toteaa, että jos johtokuntaan kuuluu tuomioistuinlaitoksen ulkopuolisia jäseniä tulisi yhdenvertaisuuden vuoksi jäsenenä olla myös syyttäjälaitoksen edustaja.

Yhdistys kannattaa muutosta viraston johtokunnan nimeämismenettelyyn sekä ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksiin. Yhdistyksen näkemyksen mukaan ylijohtajan tulee ehdottomasti olla oikeustieteen ylemmän korkeakoulututkinnon omaava henkilö. Perusteluinaan se esittää, että kyse on yksi tuomioistuinlaitoksen ja oikeudenhoidon ylimmistä viroista. Tällaisen tehtävän menestyksekkäs hoitaminen edellyttää oikeustieteellistä koulutusta. Yhdistys viittaa myös oikeudenhoidon sisällä olevaan yhteiseen kieleen, jotta asioita voidaan asianmukaisesti hoitaa. Kelpoisuusvaatimuksiin tulee yhdistyksen mukaan kuulua myös tehtävän edellyttämä kokemus sekä käytännön johtamistaito ja -kokemus.

Yhdistys kannattaa tuomarivalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämistä ehdotetulla tavalla ja katsoo näiden palveluiden järjestämisen kuuluvan luontevasti keskusvirastolle. Yhdistys kannattaa myös muita muutoksia. Päällikkötuomarin oikeus nimityksiin joustavoittaa toimintaa. Hallintojohtajan virkanimike kuvaa yhdistyksen mukaan hyvin tehtävää, johon sitä tarvitaan.

4.11.7 Palkansaajajärjestö Pardia ry

Palkansaajajärjestö Pardia ry pitää perusteltuna ehdotusta tuomioistuinten virkaehtosopimuksiin sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä. Pardia huomauttaa, että tulevaisuudessa virkaehtosopimuksiin sekä virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvä toimivalta voisi olla perusteltua siirtää tuomioistuinvirastolle.

4.11.8 Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL ry

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL ry ja OHK ry ovat antaneet asiassa saman lausunnon. Lausunnon sisällön osalta ks. edellä kohta 4.11.5.

4.11.9 ProUnioni ry

ProUnioni ry kannattaa ehdotusta tuomioistuinten virkaehtosopimuksiin sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä. ProUnionin mukaan sopimus- ja neuvottelutoimintaa on tarkasteltava ja ratkaisut tehtävä kokonaisuuden näkökulmasta, koska toiminta on ollut koko hallinnonalalla vahvasti ministeriöön keskitettyä ja sopimusten soveltamisalat erittäin laajat. Muutoksilla on laajasti heijastusvaikutuksia.

ProUnioni kannattaa muutosta tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanoon ja katsoo, että Suomen Asianajajaliiton edustuksen jättäminen pois johtokunnasta on perusteltu asianmukaisesti. ProUnioni vastustaa esitettyä viraston nimeämismenettelyä sekä työntekijäjärjestöjen nimeämisoikeuden rajoittamista muun henkilöstön osalta.

ProUnionilla ei ole huomautettavaa ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksiin eikä tuomarivalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämiseen.

Muiden huomioiden osalta ProUnioni viittaa henkilöstövaikutusten arviointiin, joissa viitataan neuvotteluihin palkkausjärjestelmäsopimuksesta. ProUnionin näkemyksen mukaan kokonaan uuden palkkausjärjestelmän rakentaminen arvioilta 55 henkilötyövuoden virastolle ei ole tarkoituksenmukaista.

Henkilöstövaikutusten arviointiin on sen mukaan syytä lisätä, että uudistus toteutetaan hyvää henkilöstöpolitiikkaa noudattaen sekä henkilöstön osallisuus ja vaikutusmahdollisuudet varmistaen. ProUnioni huomauttaa, että hallituksen esityksen tasa-arvo-vaikutuksia ei ole arvioitu.

ProUnioni toteaa, että viraston sijoituspaikaista ei ole tehty päätöstä. Pääosa muutoksen kohteena olevasta henkilöstöstä työskentelee pääkaupunkiseudulla. Päätöksenteossa on siten ProUnionin mukaan otettava huomioon henkilöstön nykyinen sijoittuminen. Riippumatta siitä mikä paikkakunta tulee viraston toimipaikaksi, on henkilöstölle turvattava mahdollisuus työskennellä nykyisellä työskentelypaikkakunnallaan. ProUnionin mukaan modernit työntekemisen tavat ja tietojärjestelmät antavat siihen mahdollisuuden.

4.11.10 Suomen tuomariliitto ry

Suomen tuomariliitto ry vastustaa ehdotusta tuomioistuinten virkaehtosopimukseen sekä tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttämisestä oikeusministeriöllä. Toimivallan tulee Tuomariliiton mukaan kuulua alusta alkaen tuomioistuinvirastolle.

Tuomariliitto viittaa viraston perustamisen tavoitteeseen, joka on ollut tuomioistuinten riippumattomuuden ja itsenäisyyden turvaaminen. Se korostaa, että tuomareiden virkaehtosopimukseen, virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvä toimivalta on riippumattomuuden ja itsenäisyyden ydinaluetta ja samalla myös keskeinen osa tuomioistuinten toimintaedellytyksistä huolehtimista, jotta uusi virasto voi täysipainoisesti kehittää tuomioistuinlaitoksen henkilöstöpolitiikkaa.

Tuomariliiton mukaan tuomareiden virkaehtosopimukseen ja tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan säilyttäminen oikeusministeriöllä vähentää tuomioistuinviraston perustamisen tosiasiallista vaikutusta tuomioistuinten riippumattomuuden turvaajana. Asia on periaatteellisesti tärkeä. Tämä toimivalta tarjoaa hallituksille myös mahdollisuuden huomattavaan tuomiovaltaa ohjaavaan epäsuoraan vallankäyttöön.

Tuomariliitto toteaa, että Valtakunnansyyttäjänvirasto ja Valtakunnanvoudinvirasto on järjestetty eri tavalla kuin tuomioistuinvirasto, eikä niillä ole samanlaista perustuslaillista asemaa kuin tuomioistuimilla. Tuomareiden riippumattomuuden vuoksi mainittujen virastojen perustamisen yhteydessä valitut ratkaisut eivät ole myöskään rinnastettavissa perustettavaan tuomioistuinvirastoon.

Tuomariliitto kiinnittää huomiota myös siihen, että oikeusministeriö ja valtiovarainministeriö eivät toimikunnassa ole vastustaneet tuomareiden virkaehtosopimuksiin, tuomioistuinten virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvän toimivallan myöntämistä tuomioistuinvirastolle eivätkä pitäneet tätä asiaa ongelmallisena.

Luonnoksen perustelut ratkaisun väliaikaisuudesta ja siirtymävaiheeseen liittyvänä ovat Tuomariliiton mukaan ristiriitaiset. Perusteluissa annetaan ensiksi ymmärtää, että ratkaisu olisi väliaikainen, mutta myöhemmin perusteluista on pääteltävissä, että asia harkitaan myöhemmin erikseen.

Tuomariliitto toteaa, että siinä tapauksessa, että tuomareiden virkaehtosopimuksiin, virkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvä toimivalta päädytään säilyttämään oikeusministeriöllä, tulee toimivallan siirtämiselle asettaa selkeä siirtymäaika, joka voi olla enintään kolme vuotta.

Tuomariliitto kannattaa muutosta tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanoon, ja katsoo, että asianajajien edustusta ei ole pidettävä perusteltuna. Tuomariliitto vastustaa ehdotusta siitä, että päällikkötuomarit nimittäisivät muun henkilöstön edustajan. Kunkin ryhmän tulee Tuomariliiton mukaan valita itse keskuudestaan edustajansa.

Tuomariliitto kannattaa muutosta viraston yliohtajan kelpoisuusvaatimuksiin. Tuomariliitolla ei ole huomautettavaa tuomarinvalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämisestä.

Muiden muutosten osalta Tuomariliitto huomauttaa, että toimitilakysymysten osalta luonnoksessa ollaan antamassa tuomioistuinvirastolle rajoitetumpaa roolia kuin toimikunnan mietinnössä. Tältä osin perusteluissa tuodaan kuitenkin esiin perusteita, joiden vuoksi toimivallanjako voi olla perusteltua. Jos hankkeeseen tarvitaan valtioneuvoston raha-asiainvalidiokunnan lupa, ministeriö on luontevampi vastuutaho kuin tuomioistuinvirasto. Tuomariliitto katsoo, että jatkossa toimitiloja koskevaa toimivallanjakoa on syytä tarkemmin perustella enemmän hallituksen esityksen perusteluissa.

Muiden huomautusten osalta Tuomariliitto katsoo, että ehdotetun tuomioistuinlain 19 a luvun 8 §:n sanamuotoa on selvennettävä ja se vastustaa ehdotusta siitä, että päällikkötuomarit nimittäisivät niin sanotut rivituomarit. Tuomariliitto kritisoi sitä, että nykyisessä muodossaan säännös mahdollistaa sen, että tuomari-edustajiksi valitaan neljä päällikkötuomaria, kun mietinnön ja hallituksen esitysluonnoksen perustelujen mukaan tarkoitus on, että päällikkötuomareita on kaksi ja muita tuomareita kaksi.

Tuomariliitto esittää, että tuomarit valitsevat itse keskuudestaan johtokunnan niin sanotut rivijäsenet. Tämä vastaa Kansainvälisen Tuomariliiton IAJ:n vuonna 2017 hyväksymää suositusta (The Universal Charter of the Judge). Korkeimmat oikeudet eivät ole suhtautuneet myönteisesti Tuomariliiton aikaisempaan ehdotukseen nimeämismenetellyn osoittamisesta korkeimmille oikeuksille.

Tuomariliitto on valmis järjestämään vaalit esimerkiksi vastaavalla tavalla kuin Lakimiesliiton valtuuskunnan vaalit on järjestetty. Tuomariliitto pitää tätä tarkoituksenmukaisimpana vaihtoehtona toteuttaa ns. rivituomareiden valinta. Luonnoksen perusteluissa esitetty väite siitä, että tämä vaalitapa johtaisi ”todennäköisesti epätarkoituksenmukaiseen lopputulokseen”, on liiton mukaan tarkoitushakuinen ja perusteeton. Vaalilla tulevat valituksi henkilöt, jotka laajasti nauttivat tuomarikunnan luottamusta.

Tuomariliitto huomauttaa, että suunniteltu henkilöstömäärä ei ole riittävä tuomioistuinviraston kehittämistehtäviin. Tuomariliitto kiinnittää huomiota, että hallituksen esitysluonnoksen perusteluista ilmenee vuosien 2019–2022 kehyksissä otetun niistä huomiioon 1,7 miljoonaa euroa. Jos arvio lisärahoitustarpeesta on oikea, tämä merkitsee, että rahoituksessa on jo lähtökohtaisesti ainakin 300 000 euron vuosittainen vaje. Taloudelliset vaikutukset riippuvat myös tuomioistuinviraston sijoituspaikasta. Lisäksi Tuomariliitto painottaa sitä, että tuomioistuinviraston rahoitusta ei tule ottaa osakseen lainkäyttötoiminnan rahoituksesta, eikä se saa merkitä tuomioistuinten lainkäyttöhenkilökuntaan kohdistuvia vähennyksiä, koska tuomioistuinlaitos on jo entuudestaan aliresursoitu.

Tuomariliitto kritisoi sitä, että mietinnön jatkovalmistelu on toteutettu tosiasiallisesti ilman, että tuomioistuimet tai niiden henkilökunta ovat voineet osallistua ohjausryhmän ja muiden työryhmien jäseninä valmisteluun, vaikka käräjäoikeuksien päälliköt ja Tuomariliitto ovat vaatineet sitä. Edellä lausuttu menettely on liiton mukaan ollut yhteistoiminnasta valtion virastoista ja laitoksissa annetun lain 6 luvun vastainen.

Liitto huomauttaa myös, että jatkovalmistelussa henkilöstöä on edustanut ainoastaan oikeusministeriön oikeushallinto-osaston työntekijöiden edustajana toiminut luottamusmies. Muut valmistelijat ovat edustaneet oikeusministeriötä. Tämä on liiton mukaan johtanut siihen, että merkittävimmät tuomioistuinviraston tehtävät, eli virkasopimusneuvottelut ja virkajärjestelyasiat, on oikeusministeriön jatkovalmistelussa päätetty jättää oikeusministeriön oikeushallinto-osaston toimivaltaan. Menettely ja sen mahdollistama ehdotus ovat Tuomariliiton mukaan vaarantaneet tuomioistuinviraston toimintakyvyn tuomioistuinten riippumattomuuden turvaajana.

Lisäksi Tuomariliitto esittää selvitettäväksi mahdollisuutta antaa virastolle tietyissä tilanteissa oikeus saattaa esityksensä välittömästi eduskunnan käsiteltäväksi.

Liite 1.

Lausuntopyyntö

Oikeusministeriö pyytää lausuntoanne oheisesta *luonnoksesta hallituksen esitykseksi tuomioistuinviraston perustamista koskevaksi lainsäädännöksi*.

Aikaisemmin tuomioistuinviraston perustamisesta annetut lausunnot otetaan huomioon eikä niissä lausuttua näin ollen tarvitse esittää uudelleen. Oikeusministeriö pyytääkin, että lausunnonantajat lausuisivat tuomioistuinlain muuttamista koskevasta hallituksen esityksestä erityisesti niiltä osin kuin nyt esitetty poikkeaa toimikunnan mietinnössä olleeseen esitykseen verrattuna. Nämä kohdat ilmenevät hallituksen esitysluonnoksen toteuttamisvaihtoehdot kohdasta (3.2) sekä alla olevista kysymyksistä. Lisäksi esitykseen on yhdistetty eräitä muita muutoksia.

1. Miten arvioitte ehdotusta siitä, että tuomareiden virkaehtosopimuksiin sekä tuomioistuinten verkkojen perustamiseen, lakkauttamiseen ja siirtämiseen liittyvä toimivalta säilyisi oikeusministeriöllä? (19 a luku 2 §)

Tuomioistuinvirastolle siirrettäisiin oikeusministeriöltä tuomioistuinlaitosta koskevat keskushallintotehtävät toimikunnan ehdotuksen mukaisesti. Poikkeuksena olisivat kuitenkin VES- ja palkkaustoimivaltaa sekä virkajärjestelyoikeutta, jotka jäisivät tässä vaiheessa oikeusministeriön tehtäviksi.

2. Miten arvioitte muutosta tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanoon? (19 a luku 7 §)

Toimikunnan esityksestä poiketen johtokunnan kokoonpanoa muutettaisiin siten, että johtokuntaan ei kuuluisi Suomen Asianajajaliiton edustajaa. Tuomioistuinviraston johtokunnassa olisi näin ollen yhdeksän jäsenen sijaan kahdeksan jäsentä.

3. Miten arvioitte muutosta viraston johtokunnan nimeämismenettelyyn tuomioistuinten muuta henkilöstöä edustavan jäsenen osalta? (19 a luku 8 §)

Toimikunnan esityksestä poiketen työntekijäjärjestöt eivät nimeäisi ehdokkaita tuomioistuinten muuta henkilöstöä kuin tuomareita edustavaksi jäseneksi ja varajäseneksi, vaan päällikkötuomarit huolehtisivat nimeämisestä ilmoittautumisten perusteella samalla tavoin kuin on esitetty meneteltävän tuomareiden edustajien osalta. Ennen nimeämistä päällikkötuomareiden olisi keskusteltava keskenään ja kuultava näitä henkilöstöryhmiä edustavia työntekijäjärjestöjä.

4. Miten arvioitte muutosta viraston ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksiin? (19 a luku 12 §)

Toimikunnan ehdotuksesta poiketen nyt lausunnolla olevassa hallituksen esityksessä kelpoisuusvaatimuksesta säädettäisiin siten, että ylijohtajan virkaan edellytettäisiin oikeustieteen muuta ylempää korkeakoulututkintoa kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkintoa, tehtävän edellyttämään kokemusta, käytännössä osoitettua johtamistaitoa ja johtamiskokemusta.

5. Kannatatteko tuomarivalintalautakunnan ja tuomarinkoulutuslautakunnan sihteeripalveluiden järjestämistä ehdotetulla tavalla? (20 luku 6 § ja 21 luku 6 §)

Lautakunta nimittäisi sihteerinsä (esittelevä sihteeri) mutta tuomioistuinvirasto huolehtisi lautakunnan muiden sihteeripalveluiden järjestämisestä (osastosihteeri).

6. Mahdolliset muita muutoksia koskevat huomionne.

– Päällikkötuomarin oikeus nimittää asessori suorittamatta jäänyttä koulutusohjelmaa vastaavaksi ajaksi (tuomioistuinlaki 18 luvun 5 §) ja päällikkötuomarin oikeus nimittää notaari suorittamatta jäänyttä harjoittelujaksoa vastaavaksi määrääjäksi (laki tuomioistuinharjoittelusta 17 §)

– Hallintojohtajan virkanimikkeen lisääminen (tuomioistuinlaki 19 luku 5 §)

– Virheellisen viittaussäännöksen korjaaminen (laki tuomioistuinharjoittelusta 16 § 1 mom. 2-kohta)

7. Mahdolliset muut hallituksen esitystä koskevat huomionne.

Liite 2.

Lausunnonantajat

Oikeusministeriö on varannut seuraaville tahoille tilaisuuden lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi. Tähdellä (*) merkityt tahot ovat toimittaneet lausunnon.

Liikenne- ja viestintäministeriö*

Maa- ja metsätalousministeriö

Oikeusministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö*

Puolustusministeriö

Sisäministeriö*

Sosiaali- ja terveysministeriö*

Työ- ja elinkeinoministeriö*

Ulkoministeriö

Valtiovarainministeriö*

Ympäristöministeriö*

Valtioneuvoston oikeuskansleri*

Eduskunnan oikeusasiamies*

Valtiontalouden tarkastusvirasto

Korkein oikeus*

Helsingin hovioikeus*

Itä-Suomen hovioikeus*

Rovaniemen hovioikeus*

Vaasan hovioikeus*

Turun hovioikeus*

Ahvenanmaan kärjäoikeus

Espoon kärjäoikeus*

Etelä-Karjalan kärjäoikeus*

Etelä-Pohjanmaan kärjäoikeus*

Etelä-Savon kärjäoikeus*

Helsingin kärjäoikeus*

Hyvinkään kärjäoikeus

Itä-Uudenmaan kärjäoikeus

Kainuun kärjäoikeus
 Kanta-Hämeen kärjäoikeus
 Kemi-Tornion kärjäoikeus
 Keski-Pohjanmaan kärjäoikeus*
 Keski-Suomen kärjäoikeus
 Kymenlaakson kärjäoikeus*
 Lapin kärjäoikeus
 Länsi-Uudenmaan kärjäoikeus
 Oulun kärjäoikeus
 Pirkanmaan kärjäoikeus*
 Pohjanmaan kärjäoikeus*
 Pohjois-Karjalan kärjäoikeus*
 Pohjois-Savon kärjäoikeus*
 Päijät-Hämeen kärjäoikeus*
 Satakunnan kärjäoikeus*
 Tuusulan kärjäoikeus*
 Vantaan kärjäoikeus*
 Varsinais-Suomen kärjäoikeus*
 Ylivieska-Raahen kärjäoikeus*

Korkein hallinto-oikeus*
 Helsingin hallinto-oikeus*
 Hämeenlinnan hallinto-oikeus*
 Itä-Suomen hallinto-oikeus*
 Pohjois-Suomen hallinto-oikeus*
 Turun hallinto-oikeus*
 Vaasan hallinto-oikeus*

Markkinaoikeus*
 Työtuomioistuin
 Vakuutusosasto*

Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiirin johtaja
 Itä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiirin johtaja
 Kaakkois-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiirin johtaja*

Lounais-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiirin johtaja
Länsi- ja Sisä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiirin johtaja
Pohjois-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiirin johtaja
Rikosseuraamuslaitos
Valtakunnansyyttäjänvirasto*
Valtakunnanvoudinvirasto*

Oikeusrekisterikeskus
Poliisihallitus*
Tietosuojavaltuutettu*
Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus Palkeet
Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori*

Tuomarinkoulutuslautakunta*
TuomarINVALINTALAUTAKUNTA*

Oikeudenkäyntiavustajalautakunta*

Helsingin yliopisto/oikeustieteellinen tiedekunta
Turun yliopisto/oikeustieteellinen tiedekunta*
Lapin yliopisto/oikeustieteiden tiedekunta*
Itä-Suomen yliopisto*

Suomen Asianajajaliitto ry*

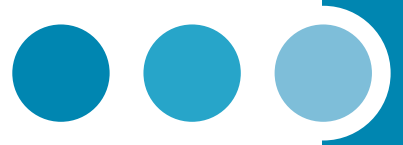
Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry
Julkiset oikeusavustajat ry
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry*
Oikeushallinnon henkilökunta OHK ry*
Palkansaajajärjestö Pardia*
Suomen Auktorisoidut Lakimiehet
Suomen haastemiehet JHL ry
Suomen Lakimiesliitto – Finlands Juristförbund ry*
Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry (SPJL)*
Suomen tuomariliitto – Finlands domareförbund ry*

Seuraavat lausunnonantajat toimittivat lausuntonsa itsenäisesti:

ProUnioni ry*

Suomen Syyttäjäyhdistys ry*

ISSN 1798-7105 (PDF)
ISBN978-952-259-724-3 (PDF)

Oikeusministeriö
PL 25
00023 Valtioneuvosto
www.oikeusministerio.fi

Justitieministeriet
PB 25
00023 Statsrådet
www.justitieministeriet.fi